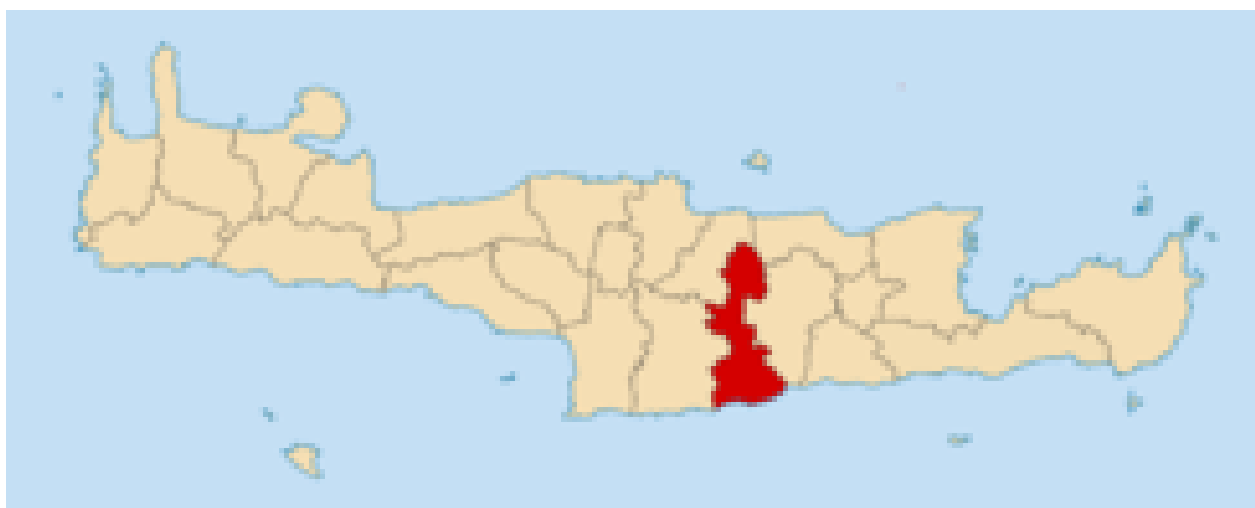

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Τίτλος Εργασίας: Τουριστική Αναπτυξη και προοπτικές
του Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων

Πτυχιακή Εργασία του
Αλατσάκη Δημήτριου

Επιβλέπων : Φραγκούλης Αντώνης

ΗΡΑΚΛΕΙΟ, Νοέμβριος 2012

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Δήμος Αρχανών-Αστερουσίων. Ένας τόπος που λες και ο χρόνος δε τον άγγιξε. Έχοντας κληρονομιά τόσους όμορφους φυσικούς πόρους, φαράγγια, θάλασσες, βουνά, πεδιάδες... Αν υπολογίσουμε μαζί με αυτό και την δουλειά των ανθρώπων για ανάδειξη της τοπικής πολιτιστικής προσπάθειας με μουσεία, ανάδειξη της μουσικής κουλτούρας και του μοναδικού, από τα χρόνια της αρχαιότητας, ζήλο των ανθρώπων για πολιτισμό μας μένει τίποτα άλλο παρά ένας τόπος που ο καθένας θέλει να γνωρίσει και να ανακαλύψει. Να περπατήσει στα μονοπάτια, να θαυμάσει το θρησκευτικό στοιχείο επισκέπτοντας τα φοβερής ομορφιάς μοναστήρια, να επισκεφτεί τους παραδοσιακούς οικισμούς και να γευτεί τη κρητική κουζίνα πίνοντας τοπικό κρασί σε μια παραδοσιακή ταβέρνα. Στη προσπάθεια που γίνεται τα τελευταία χρόνια για στροφή στην αειφορία, ο δήμος Αρχανών- Αστερουσίων μπορεί να είναι παράδειγμα ως προς την ανάπτυξη και ως καταπληκτική ευκαιρία να επιτύχουμε τουρισμό όλο το χρόνο. Ο επισκέπτης μπορεί να γνωρίσει απο κοντά πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού όπως ο οικοτουρισμός, ο περιηγητικός, ο αγροτουρισμός, ο γαστρονομικός τουρισμός, ο οινοτουρισμός και ο θρησκευτικός τουρισμός. Έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια αρκετές προσπάθειες ανάπτυξης του τουρισμού που σκοπό έχουν να αγκαλιάσουν τον επισκέπτη, να προβάλλουν τα αναλλοίωτα παραδοσιακά στοιχεία του τόπου, τη φυσική ομορφιά αλλά και τον πολιτισμό. Το μόνο που μένει είναι να επισκεφτεί κανείς το μέρος αυτό και να το δει και μόνος του. Η ανόθευτη ενδοχώρα του δήμου Αρχανών- Αστερουσίων είναι εκεί όλο το χρόνο.... και σας περιμένει....

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή σελ. 3-4

Κεφάλαιο 1 Οικισμοί και χωριά σελ. 5-9

Κεφάλαιο 2.1.1 Φυσικοί πόροι τουρ. έλξης σελ. 10-19

Κεφάλαιο 2.1.2. Πολιτιστικοί πόροι τουρ. έλξης σελ. 20-27

Κεφάλαιο 2.2 Καταλύματα σελ. 28-31

Κεφάλαιο 3 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού σελ. 32-41

Κεφάλαιο 4.1 Ερωτηματολόγιο σελ. 42-44

Κεφάλαιο 4.2 Παρουσίαση αποτελεσμάτων-ανάλυση ερωτηματολογίου
σελ. 45-61

Κεφάλαιο 5 Συμπεράσματα σελ. 62-64

Βιβλιογραφία σελ. 65

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Δήμος Αρχανών-Αστερουσίων είναι ένας σχετικά πρόσφατα διαμορφωμένος δήμος και αποτελεί ένωση τριών παλαιότερων δήμων, των δήμων Αρχανών, Αστερουσίων και του δήμου Ν. Καζαντζάκη.

Η ωραία φύση και η εύφορη γη του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων δεν θα μπορούσε παρά να προσελκύσει τον άνθρωπο ήδη από τα χρόνια της αρχαιότητας. Κοιτώντας κανείς την περιοχή από ψηλά, κατανοεί πλήρως γιατί οι πρόγονοι των σημερινών κατοίκων επέλεξαν τον τόπο αυτό για να δημιουργήσουν σημαντικά οικιστικά κέντρα και λατρευτικούς χώρους. Απέραντες καλλιεργήσιμες πεδιάδες, ψηλά βουνά, κατάλληλα για βοσκοτόπια, και πλούσια νερά, ήταν ένας ιδανικός συνδυασμός για την ανάπτυξη μεγάλων πολιτισμών.

Ο Γιούχτας, από μόνος του, μπορεί να αποτελέσει έναν κατεξοχήν προορισμό για οποιονδήποτε θελήσει να περιηγηθεί στη νεολιθική και, κυρίως, στη μινωική Κρήτη. Το ιερό βουνό, που, χάρη στην κορυφογραμμή του, που από τη βόρειο-δυτική του όψη φαίνεται σαν ανθρώπινο πρόσωπο στραμμένο προς τον ουρανό, ταυτίστηκε με τον τάφο του Δία, λατρεύτηκε σε κάθε του σημείο:

- στην κορυφή του, όπου υπάρχει ένα ιερό κορυφής, ίσως το σημαντικότερο ιερό αυτού του είδους στο μινωικό κόσμο·
- στα 4 σπήλαιά του (Χωστό Νερό, Σπήλιος του Στραβομούτη, Ανεμόσπηλια και σπηλαιώδες χάσμα του Ιερού του Γιούχτα), ένα σε κάθε σημείο του ορίζοντα, που κατά τη μινωική εποχή χρησιμοποιούνταν εντατικά για διάφορους σκοπούς. Στα Ανεμόσπηλια ειδικά, στη βόρεια κορυφογραμμή του βουνού, αποκαλύφθηκε ένα ιδιαίτερα σημαντικό κτίριο των χρόνων της ακμής του μινωικού πολιτισμού. Τα ευρήματα και οι ανθρώπινοι σκελετοί που βρέθηκαν μέσα σ' αυτό συνηγορούν ότι πιθανότατα ήταν ένας ιερός χώρος μέσα στον οποίο είχε τελεστεί ανθρωποθυσία πριν την κατάρρευσή του
- στην «Τουρκογειτονιά» των Αρχανών, το ανακτορικό συγκρότημα του 1900 π.Χ., καταδεικνύει ότι εδώ υπήρχε ένα σημαντικό κέντρο που έλεγχε και συντόνιζε την πλούσια παραγωγή της εύφορης κοιλάδας.
- στο προϊστορικό νεκροταφείο Φουρνί, που χρησιμοποιήθηκε για πάνω από χίλια χρόνια (2400 π.Χ - 1200 π.Χ.) ·
- στη μινωική έπαυλη στο Βαθυπέτρο, που μπορεί να χαρακτηριστεί και ως ένα «μικρό ανάκτορο», όπου ανακαλύφθηκε ένα από τα πιο ολοκληρωμένα πατητήρια οίνου, του 1600 π.Χ., καθώς και ελαιοπιεστήριο.

Ο Γιούχτας και οι Αρχάνες είναι ένας αρχαιολογικός θησαυρός, ένα σύμπλεγμα σημείων ενδιαφέροντος όπου ο μύθος περιπλέκεται με την ιστορία και όπου ο καθένας μπορεί να περιηγηθεί, μέσα από επισκέψιμους αρχαιολογικούς χώρους και περιπατητικές διαδρομές που τους συνδέουν μεταξύ τους.

Δεν είναι όμως τα μόνα που έχουν τόσο μεγάλο ιστορικό ενδιαφέρον. Ολόκληρος ο δήμος είναι σπαρμένος με αρχαιολογικές θέσεις και υπολείμματα της ανθρώπινης δραστηριότητας κατά την Εποχή του Λίθου, τη μινωική περίοδο και μετέπειτα:

- η μεγάλη αρχαϊκή πόλη Ελτυνία και το πρωτογεωμετρικό – γεωμετρικό νεκροταφείο με το μοναδικό, για τη βόρεια-κεντρική Κρήτη, θολωτό τάφο στον οικισμό Κουνάβοι,
- το μινωικό νεκροταφείο των Αστρακών,
- το χωριό Αστρίτσι, όπου βρέθηκε υπερμέγεθες ασβεστολιθικό άγαλμα καθιστής γυναικείας μορφής των Δαιδαλικών Χρόνων που καταδεικνύει τη σημαντική θέση της Κρήτης στην ανάπτυξη της πλαστικής των αρχαίων χρόνων,
- η αρχαϊκή κεφαλή της Αθηνάς από το Χουδέτσι,
- οι αρχαιολογικές θέσεις στα Καλύβια, στο Ροτάσι, στο Χάρακα, στο Μαδέ, στη Λιγόρτυνο της οποίας μάλιστα τα ευρήματα υστερομινωικής περιόδου εκθέτονται σήμερα στο μουσείο του Λούβρου,
- το λατρευτικό σπήλαιο της Ειλειθυίας κοντά στον Τσούτσουρο και πλήθος άλλων σπηλαίων με προϊστορικά υπολείμματα που βρίσκονται διάσπαρτα στα Αστερούσια.

Εάν αποφασίσετε να περιηγηθείτε στα χωριά του δήμου μας, θα πρέπει να έχετε υπόψη σας ότι οι τόποι αυτοί, καλλιεργούνται, χτίζονται, οργανώνονται, εδώ και 5000 χρόνια. Για παράδειγμα, οι τρεις εκκλησιές, οι εκκλησιές από όπου πήρε το όνομά του ο ομώνυμος οικισμός των Αστερουσίων, κτίστηκαν στα ερείπια βασιλικών των πρώτων χριστιανικών χρόνων, που κι αυτές με τη σειρά τους είχαν χτιστεί στα ερείπια αρχαίων ναών. Αλλά και το χωριό Ροτάσι, είναι χτισμένο στα ερείπια του αρχαίου Ρυτίου το οποίο αναφέρει ο Όμηρος, το Πυράθι στη θέση της αρχαίας πόλης Πύρανθος και ο Τσούτσουρος που ήταν λιμάνι της αρχαίας Πριανσού. Μια διαρκής χρήση του χώρου που μαγεύει κάθε επισκέπτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:ΟΙΚΙΣΜΟΙ-ΧΩΡΙΑ

Ο δήμος αποτελείται από αρκετά σπουδαία χωριά και κωμοπόλεις. Μερικά από αυτά είναι τα εξής:

Αρχάνες

Η κωμόπολη των Αρχανών, με πληθυσμό 3860 κατοίκους, αποτελεί τη διοικητική έδρα του Δήμου Αρχανών και είναι κτισμένη σε μια σχετικά μικρή, κλειστή, μεσογειακή κοιλάδα στα 380μ. υψόμετρο. Δυτικά του οικισμού υψώνεται το ορόσημο των Αρχανών, το ανθρωπόμορφο όρος Γιούχτα, που τον επισκιάζει και οι αρχαίες παραδόσεις το έχουν συνδέσει με μύθους και θρύλους για θεούς και ήρωες.

Οι Αρχάνες βρίσκονται πολύ κοντά στο Ηράκλειο, μια και η μεταξύ τους απόσταση είναι μόλις 15 χλμ. ενώ απέχουν περίπου 10χλμ. από τον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού.

Οι οικισμός των Αρχανών σημειώνει περισσότερα από 4000 χρόνια ζωής και καταφέρνει να συνδυάζει αρμονικά τις ιστορικές μνήμες με τη ζωντάνια της σύγχρονης ζωής. Οι διάφορες ιστορικές περίοδοι πέρασαν αφήνοντας ανεξίτηλη την παρουσία τους στο οικιστικό πρόσωπο της κωμόπολης. Ανάμεσα στα σημερινά σπίτια βρέθηκαν τα λείψανα του μινωικού εξοχικού ανακτόρου στη θέση «Τουρκογειτονιά» και οι θεμελιώσεις των σημερινών σπιτιών έχουν γίνει πάνω σε αρχαία ή μεταγενέστερα θεμέλια.

Οι Αρχάνες έχουν χαρακτηριστεί παραδοσιακός οικισμός και παρουσιάζουν ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό ενδιαφέρον. Το δομημένο περιβάλλον του οικισμού κατά τη τελευταία 15ετία έχει αναδειχθεί και προστατευτεί μέσα από ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα αναπλάσεων.

Οι Αρχάνες είναι ένα αναπτυγμένο οικιστικό κέντρο με αξιόλογη οργάνωση υπηρεσιών στους τομείς της διοίκησης, της πρόνοιας - περίθαλψης, της εκπαίδευσης, του αθλητισμού καθώς και του πολιτισμού και αναψυχής. Το δίκτυο αυτό των παρεχόμενων υπηρεσιών σε συνδυασμό με το αναβαθμισμένο οικιστικό αλλά και το πλούσιο φυσικό περιβάλλον καθιστούν τις Αρχάνες ένα ιδιαίτερα ελκυστικό τόπο που προσφέρει ποιότητα ζωής στους κατοίκους του.

Μυρτιά

Η Μυρτιά βρίσκεται στη βόρεια πλευρά του Δήμου «Ν. Καζαντζάκης». Απέχει 15 χιλιόμετρα από το Ηράκλειο. Είναι χτισμένη σε υψόμετρο 365 μ. από τη θάλασσα. Συνορεύει με το Δήμο Επισκοπής και το Δήμο Ηρακλείου, τους Ασπρακούς, τις Αγιές Παρασκευές, τα Πεζά και τους Κουνάβους. Έχει πληθυσμό 651 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2001.

Το χωριό μετονομάστηκε σε «Μυρτιά». Παλιότερα ονομαζόταν «Βαρβάρου».

Υπάρχουν διάφορες εκδοχές για το πώς πήρε το όνομά του.

Σύμφωνα με την παράδοση, όταν ο βυζαντινός αυτοκράτορας Νικηφόρος Φωκάς απελευθέρωσε την Κρήτη από τους Σαρακηνούς πειρατές το 961 μ.Χ., εγκαταστάθηκαν στο χωριό στρατιώτες του αυτοκράτορα που δεν ήταν Έλληνες, ήταν βάρβαροι. Έτσι πήρε το όνομα *Βαρβάροι*.

Άλλοι λένε ότι το χωριό ήταν ορμητήριο βάρβαρων πειρατών, οι οποίοι λήστευαν τους περαστικούς και αυτοί ονόμασαν την περιοχή Βαρβάροι.

Σύμφωνα όμως με ενετικά στοιχεία, πιστεύεται ότι το χωριό οφείλει την ονομασία του στον πρώτο κάτοικό του, που ήταν ο Ενετός Φεουδάρχης Barbaro.

Τέλος υπάρχει και η άποψη του Καζαντζάκη, που στο έργο του «Αναφορά στο Γκρέκο» μας λέει ότι η ονομασία Βαρβάροι προέρχεται από όσους απόμειναν μετά τη σφαγή τους από τους στρατιώτες του Νικηφόρου Φωκά (Αραβες, Σαρακηνοί), οι οποίοι εγκαταστάθηκαν σε μερικά χωριά της περιοχής, μεταξύ αυτών και στους Βαρβάρους. Ο ίδιος δήλωνε με περηφάνια πως στο αίμα του κυλά αίμα κουρσάρων! Οι κουρσάροι ήταν άνθρωποι περήφανοι, πεισματάρηδες, λιγομίλητοι, λιγόφαγοι και μονόχρωτοι, σύμφωνα με τον Καζαντζάκη.

Στο χωριό δεν υπάρχουν ερείπια ενετικών κτισμάτων, ωστόσο οι κάτοικοι λένε πως οι ενετοί χρησιμοποιούσαν τους χωριανούς στο Ηράκλειο, για την κατασκευή των ενετικών τειχών.

Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας οι κάτοικοι υπέφεραν πολύ, κυρίως γιατί δεχόταν επιδρομές από τους Τούρκους που έμεναν στο διπλανό χωριό, στους Αστρακούς.

Στην επανάσταση κατά των Τούρκων, για να προστατευτούν έφευγαν και πήγαιναν στο Λασιθί ή στο Μοχό.

Στο χωριό υπάρχουν πολλές εκκλησίες. Είναι η Μεταμόρφωση του Σωτήρα, περίπου 100 χρόνων, η Παναγία (Ευαγγελισμός) που η παράδοση λέει πως χτίστηκε σε 40 μέρες, προθεσμία που είχε καθοριστεί από τους Τούρκους, ο Άγιος Αντώνιος, τα Γενέθλια της Θεοτόκου που είναι και ο πολιούχος του χωριού.

Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία. Καλλιεργούν το αμπέλι και την ελιά.

Το στολίδι του χωριού είναι το Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη, το οποίο ίδρυσε ο σκηνογράφος Γιώργος Ανεμογιάννης, καθώς και το κέντρο Κρητικής Λογοτεχνίας, που ίδρυσε ο Δήμος σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Κρήτης και τους Συνδέσμους Φιλολόγων Κρήτης.

Πεζά

Τα Πεζά βρίσκονται στη βόρεια πλευρά του Δήμου. Είναι χτισμένα σε υψόμετρο 310 μ. από τη θάλασσα και απέχουν από το Ηράκλειο 17 χιλιόμετρα. Συνορεύουν με τους Κουνάβους, τη Μυρτιά, τις Αγιές Παρασκευές, την Καλλονή και το Καταλαγάρι.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, έχουν πληθυσμό 426 κατοίκους.

Σύμφωνα με την παράδοση, πήρε το όνομά του την εποχή της Τουρκοκρατίας. Λένε ότι την εποχή εκείνη υπήρχε στην περιοχή ένας Τούρκος δερβέναγας που όποιον καβαλάρη συναντούσε τον ανάγκαζε να ξεπεζέψει και τον μαστίγωνε. Αυτό το γεγονός ανάγκαζε τους ανθρώπους να περνούν πεζοί απ' αυτό το χωριό και έτσι το χωριό ονομάστηκε *Πεζά*.

Καθεδρικός ναός του χωριού είναι ο *Άγιος Νικόλαος* που γιορτάζει στις 6 Δεκεμβρίου. Μεγάλο πανηγύρι όμως γίνεται και στις 21 Νοεμβρίου που γιορτάζει η παλιά εκκλησία της *Παναγίας των Εισοδίων*, η οποία είναι και πολιούχος του χωριού. Άλλες εκκλησίες είναι του Αγίου Κωνσταντίνου (βυζαντινή εκκλησία), του Αγίου Δημητρίου, του Αγίου Γεωργίου (στο νεκροταφείο), των Αγίων Κοσμά και Δαμιανού.

Σε μικρή απόσταση από το χωριό είναι οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις της Ένωσης παραγωγικών Συνεταιρισμών Πεζών, που επεξεργάζονται και εμπορεύονται τα γεωργικά προϊόντα της περιοχής, με άριστη και υποδειγματική οργάνωση.

Χουδέτσι

Το Χουδέτσι είναι χτισμένο στο κέντρο του Δήμου. Συνορεύει με τον Άγιο Βασίλειο, την Καλλονή, τις Μελέσες και το Μεταξοχώρι.

Είναι χτισμένο σε υψόμετρο 440 μέτρων και απέχει από το Ηράκλειο 23 χιλιόμετρα. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 έχει 863 κατοίκους.

Το Χουδέτσι, την πρώτη πενηκονταετία του 20^{ου} αιώνα ήταν το θέρετρο αναψυχής των ευκατάστατων Ηρακλειωτών(δεν υπήρχε τότε η μανία με τις παραλίες).Τα περιβόλια στους Σκυλούς και τον Αη-Βασίλη, τα τρεχούμενα νερά στο Χουδέτσι, οι κήποι με τα τριαντάφυλλα στις Μελέσες, τα δροσερά περιβόλια στις Αγίες Παρασκιές, ήταν προπολεμικά αγαπημένοι προορισμοί για τους Καστρινούς.

Πολιούχος του χωριού είναι ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος που θεμελιώθηκε το 1874. Μέσα έχει πολλές, ασβεστωμένες δυστυχώς τοιχογραφίες. Εδώ ανακαλύφθηκε και η πέτρινη εικόνα του Αγίου Γεωργίου.

Άλλες εκκλησίες είναι η Αγία Παρασκευή, ο Άγιος Νικόλαος, ο Άγιος Αντώνιος, ο Τίμιος Σταυρός, ο Άγιος Παντελεήμονας ο Άγιος Παΐσιος, ο Μιχαήλ Αρχάγγελος η Παναγία Ζωοδόχος Πηγή και άλλες.

Δεν είναι τυχαία η εγκατάσταση του πολυταξιδεμένου και άξιου μουσικού και δασκάλου Ross Daily στο Χουδέτσι, όπου ο Δήμος με τη συμβολή του σπουδαίου μουσικού δημιούργησε το μουσείο Παραδοσιακών μουσικών οργάνων και Μουσικό Εργαστήρι «*Λαβύρινθος*».

Αγιές Παρασκιές

Οι Αγιές Παρασκιές βρίσκονται στα βορειοανατολικά του Δήμου μας. Είναι χτισμένες σε υψόμετρο 360 μέτρων και απέχουν από το Ηράκλειο 20 χιλιόμετρα. Συνορεύουν με τους Ασπρακούς, τη Μυρτιά, τον Άγιο Βασίλειο, τις Μελέσες και το Δήμο Θραψανού. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, είναι το μεγαλύτερο χωριό του Δήμου με πληθυσμό 864 κατοίκους.

Υπήρχαν δύο χωριστοί οικισμοί που καθένας είχε τη δική του εκκλησία της Αγίας Παρασκευής. Έτσι δικαιολογείται η ονομασία στον πληθυντικό, Αγιές Παρασκιές, από τις πολλές εκκλησίες της Αγίας Παρασκευής. Σώζονται εξάλλου τα ερείπια πέντε ναών της.

Το γεγονός ότι οι Αγιές Παρασκιές βρίσκονται κοντά στην ιστορική Μονή Αγκαράθου, βοήθησε πολύ την πνευματική ανάπτυξη των κατοίκων του χωριού. Ο αγκαραθίτης μοναχός Μελέτιος Νικολετάκης, γεννήθηκε στις Αγιές Παρασκιές και στα 30 του ήταν ήδη Μητροπολίτης Κρήτης. Πέθανε 40 χρονών. Λέγεται πως ίδρυσε «κρυφό σχολείο» στις Αγιές Παρασκιές, στο κελί δίπλα στην εκκλησία της Αγίας Ζώνης, πολύτιμη προσφορά εκείνα τα μαύρα χρόνια. Το Δημοτικό σχολείο λειτούργησε στο Πάνω χωριό το 1889, εκεί που βρίσκεται και σήμερα.

Πολιούχος του χωριού είναι η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου, χτισμένη πάνω σε ύψωμα στο κέντρο του χωριού, που δεσπόζει σε όλη την περιοχή. Είναι τρίκλιτη εκκλησία. Τα άλλα δύο κλίτη είναι αφιερωμένα στην Αγία Παρασκευή και στους Αγίους Δέκα. Άρχισε να χτίζεται το 1903.

Μέσα στο χωριό υπάρχει η εκκλησία της Αγίας Ζώνης, παλιά βυζαντινή εκκλησία του 11^{ου} αιώνα. Υπάρχει μια παράδοση για τις γυναίκες που δεν μπορούσαν να κάνουν παιδιά. Συνήθιζαν να ζώνουν ολόγυρα την εκκλησία με βαμβάκι και κατασκεύαζαν μ' αυτό το φιτίλι της λαμπάδας την οποία αφιέρωναν στην εκκλησία. Άλλες εκκλησίες του χωριού είναι ο Άγιος Αντώνιος, μέσα στο χωριό και ο Προφήτης Ηλίας στη γέφυρα του Κολομόδη.

Κουνάβοι - Κώμες

Το χωριό *Κουνάβοι* βρίσκεται στη βόρεια πλευρά του Δήμου. Είναι χτισμένο σε κοιλάδα, με υψόμετρο 340 μ. από τη θάλασσα και απέχει από το Ηράκλειο 15 χιλιόμετρα. Συνορεύει με το Δήμο Αρχανών, τη Μυρτιά, τα Πεζιά και το Καταλαγάρι.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 έχει 857 κατοίκους.

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή το 1922, ήρθαν στο χωριό πολλοί Μικρασιάτες πρόσφυγες.

Το χωριό και η περιοχή γενικότερα έχει έντονο αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Βρέθηκε γεωμετρικό νεκροταφείο με το μοναδικό για τη βόρεια Κρήτη θολωτό γεωμετρικό τάφο.

Μέσα στο χωριό υπάρχει ο τρίκλιτος βυζαντινός ναός της *Μεταμόρφωσης του Σωτήρα*, του Αγίου Νικολάου και του Αγίου Δημητρίου, που είναι και ο καθεδρικός ναός του χωριού. Ο ναός αυτός μοναδικός στο είδος του, έχει στο κέντρο ένα μεγάλο τρούλο και γύρω απ' αυτόν τέσσερις μικρότερους σε σχήμα σταυρού. Κατά την παράδοση χτίστηκε από πέντε άγαμες αδελφές, καθεμιά από τις οποίες έχτισε έναν τρούλο.

Έξω από το χωριό, 300 περίπου μέτρα βορειότερα βρίσκεται ο ναός του Αγίου Παντελεήμονα που γιορτάζει στις 27 Ιουλίου και γίνεται μεγάλο πανηγύρι.

- Άλλοι οικισμοί είναι οι εξής:
Παρθενι, Αρμανώγεια, Φιλισια, Μεταξοχωρι, Μελεσες, Καταλαγαρι, Μελιδοχωρι, Αρκαδι, Δαμανια, Αστριτσι, Καλλονη, Ασπρακοι, Αλαγνι, Άγιος Βασίλειος, Κελια

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1.1. : ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥΡ.ΕΛΞΗΣ

Φαράγγια

Πέρα από την πλούσια γεωργική κληρονομιά δεν μπορεί να λησμονηθεί και η γεωλογική ομορφιά της περιοχής, τα φαράγγια. Φαράγγια τα οποία κανείς όταν τα διασχίζει γοητεύεται και σαγηνεύεται από την ομορφιά και το φυσικό κάλλος της περιοχής.

Το φαράγγι Κουνάβων - Αστρακών - Καρτερού είναι το εκτενέστερο της περιοχής, μήκους 21,500 km περίπου. Βρίσκεται ανατολικά της πόλης του Ηρακλείου, στους Δήμους «Ν. Καζαντζάκης», Επισκοπής και Νέας Αλικαρνασσού και εντάσσεται στην ευρύτερη περιοχή του Γιούχτα και του φαραγγιού της Αγ. Ειρήνης (περιοχή Natura 2000) στις Αρχάνες. Ξεκινάει βορειοδυτικά από τη θέση Κολομόδι (περιοχή Παλιάρδας) και διατρέχει: Την περιοχή Αστρακών, τοποθεσία Νεραϊδόσπηλιο, τοποθεσία Κρύες Βρύσες, την περιοχή των Κουνάβων, τοποθεσία Πλάκα έως τις πηγές του Μηλιαρά (γέφυρα Αϊτανίων) και καταλήγει στη κτηματική περιφέρεια του Καρτερού.

Είναι μια διαδρομή πλούσια σε φυσικά, μορφολογικά, αισθητικά, ιστορικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά.

Βρίσκεται σε εξέλιξη έργο που αφορά τη δημιουργία μονοπατιού με σκοπό να γίνει προσβάσιμο στο σύνολο του. Σήμερα το μονοπάτι είναι μικρό σε έκταση και σε συγκεκριμένα σημεία του φαραγγιού.

Στην έξοδο του φαραγγιού του Καρτερού, υπάρχει θέση ανάπαυσης που έχει κατασκευαστεί από τη Δ/ση Δασών και χρησιμοποιείται και σε διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις.

Στη γύρω περιοχή υπάρχουν και άλλα αξιόλογα φυσικά αξιοθέατα που μπορούν να συνδεθούν με αυτό το φαράγγι και να δημιουργήσουν ένα δίκτυο διαδρομών, στηριγμένων στο φυσικό και ιστορικό περιβάλλον της περιοχής, όπως είναι το ρέμα της Σπηλιώτισσας, το φαράγγι του Αγ. Ιωάννη, το μουσείο Ν. Καζαντζάκης, το Μουσικό Εργαστήρι Λαβύρινθος, ο Γιούχτας, το φαράγγι της Αγ. Ειρήνης κ.α.

Η παρουσία του υγρού στοιχείου, το οποίο συνδυάζεται με πλούσια βλάστηση έχει κεντρίσει το ενδιαφέρον σε οργανώσεις περιβαλλοντικές, οικολογικές (μη κερδοσκοπικές), οι οποίες οργανώνουν δραστηριότητες και εκδηλώσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος στα εν λόγω φαράγγια.

Ένας περίπατος σ αυτά είναι ο ιδανικός συνδυασμός ηρεμίας και επαφής με τη φύση.

ΦΑΡΑΓΓΙ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΑΣ

Η ονομασία «ΦΑΡΑΓΓΙ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΠΗΛΙΩΤΙΣΣΑΣ» προέρχεται από το σπηλαιώδη ναό της Παναγίας, ο οποίος σκαρφαλωμένος δεσπόζει στα πρηνή του ρέματος, λίγα μέτρα έξω από τον οικισμό του Αγίου Βασιλείου. Το εν λόγω ρέμα ξεκινά από τα βορειοδυτικά υψώματα του οικισμού

Χουδετσίου, τον οποίο και διασχίζει, ρέει προς τον οικισμό του Αγ. Βασιλείου και κατευθύνεται στον κάμπο των Πεζών.

Το τμήμα ενδιαφέροντος του ρέματος, με μέγιστο φυσικό, ιστορικό και θρησκευτικό κάλλος, είναι αυτό που εκτείνεται μεταξύ των προαναφερθέντων οικισμών, και έχει συνολική έκταση 1,5km περίπου.

Χαρακτηριστικό της περιοχής η πλούσια φυσική βλάστηση, δέντρων θάμνων και χαμηλών φυτών, όπως Πλάτανος, χνοώδης Δρυς, Λεύκη, Ιτιά, Δάφνη, Σχίνος, Χαρουπιά, Κισσός, Βάτος κ.α.

Οι τοπικές, κλιματικές και υδρολογικές συνθήκες ευνοούν την καλλιέργεια των εσπεριδοειδών, ελαιώνων και αμπελιών.

Η συνεχή ροή του ρέματος δεν προέρχεται μόνο από τις χειμερινές βροχοπτώσεις αλλά και την αρτεσιανή πηγή του Χουδετσίου. Το ρέμα δεν αποτελεί μόνο βιότοπων φυτών αλλά και πολλών πτηνών και μικρών θηλαστικών που φωλιάζουν σ' αυτό βρίσκοντας τροφή και νερό.

Όλα τα παραπάνω συνθέτουν ένα όμορφο φυσικό τοπίο χρωμάτων και ήχων.

Η δύναμη των υδάτων έδωσε τη δυνατότητα να δραστηριοποιηθούν κατά το παρελθόν οι άνθρωποι της περιοχής στην κατασκευή και λειτουργία αλεστικών νερόμυλων. Απομεινάρια αυτών σε αρκετά καλή κατάσταση συναντάμε δίπλα στην κοίτη του ρέματος.

Βέβαια ο όμορφος αυτός φυσικός τόπος έγινε και τόπος λατρείας. Θρησκευτικά κέντρα όπως η ιερά μονή της Παναγίας της Σπηλιώτισσας, οι ναοί του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, του Αγίου Νικολάου και της Αγίας Κυριακής στολίζουν τα πρανή του ρέματος.

Η ιστορία της Ιεράς Μονής της Παναγίας της Σπηλιώτισσας, ξεκινά περί το 1000 μ.Χ. Σήμερα ανήκει στην Αγία Αικατερίνη του Σινά.

Ο επισκέπτης της περιοχής, φυσιολάτρης ή προσκυνητής έχει τη δυνατότητα να πεζοπορήσει σ' ένα καλά δομημένο μονοπάτι, πλησίον του ρέματος, απολαμβάνοντας το ιδιαίτερο φυσικό τοπίο, από τον οικισμό του Χουδετσίου προς τον οικισμό του Αγίου Βασιλείου ή και αντίθετα.

Η έναρξη της πεζοπορίας, από τον οικισμό του Χουδετσίου, συνδυάζεται με χώρο ανάπαυσης (πλατεία), στάθμευσης αυτοκινήτων και υγιεινής. Το μονοπάτι κατά μήκος του ρέματος οδηγεί με ασφάλεια προς τα κατόπι, παρέχοντας τη δυνατότητα για ολιγόλεπτο ψυχική και σωματική ανάταση.

Αστρακιανό φαράγγι

Το Αστρακιανό φαράγγι είναι από τα μεγαλύτερα της περιοχής, με συνολικό μήκος διαδρομής περί τα 12,5 χλμ. Στην κοίτη του κυλάει ο ποταμός Καρτερός. Το σημείο του φαραγγιού όπου καταλήγει το μονοπάτι με τα σκαλάκια είναι ένα τοπίο εξαιρετικού φυσικού κάλλους, με πηγές, ποτάμι, μικρούς καταρράκτες και οργιώδη βλάστηση.

Σ' αυτό το μέρος υπάρχει ένα παλιό υδραγωγείο, εν χρήση μέχρι σήμερα, που υδροδοτεί το Ηράκλειο. Στο φαράγγι προπολεμικά λειτουργούσαν 10 νερόμυλοι. Οι ντόπιοι ψάρευαν στα νερά χέλια και καβούρια που, απ' ό,τι λένε, υπάρχουν ακόμα. Έχουν ξεκινήσει οι διαδικασίες για το χαρακτηρισμό του Αστρακιανού φαραγγιού ως μνημείου της φύσης και τη διάνοιξη μονοπατιού.

Φαράγγι Αγίου Ιωάννη

Στη θέση Κάτω Βρύση, γύρω στα 500 μέτρα από το κέντρο του χωριού Αστρίτσι, βρίσκεται το μικρό φαράγγι του Αγίου Ιωάννη. Η περιοχή είναι κατάφυτη, λόγω των άφθονων νερών που αναβλύζουν στην αρχή του φαραγγιού. Μπροστά από τις πηγές έχει δημιουργηθεί χώρος αναψυχής με λιμνούλες όπου κολυμπούν πάπιες και χήνες, παγκάκια και ένα περίπτερο του πολιτιστικού συλλόγου του χωριού. Απέναντι από τις πηγές βρίσκεται το εκκλησάκι του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, χτισμένο σε υπερυψωμένο σημείο, μέσα σε μια σπηλαιώδη κοιλότητα και πάνω από αυτές, ο Νεραϊδόσπηλιος.

Κουναβιανό Φαράγγι

Το Κουναβιανό φαράγγι έχει δύο σκέλη. Το ένα ξεκινάει από τους Κουνάβους, το άλλο από τους Βαρβάρους (Μυρτιά) και ενώνονται στο Αστρακιανό φαράγγι. Το Κουναβιανό φαράγγι έχει μήκος 5 χλμ. και λόγω της πυκνής χαμηλής βλάστησης αλλά και της μορφολογίας του εδάφους είναι εξαιρετικά δύσβατο. Στο φαράγγι υπάρχουν τρεις παλιοί νερόμυλοι. Έχουν ξεκινήσει οι διαδικασίες για το χαρακτηρισμό του Κουναβιανού φαραγγιού ως μνημείου της φύσης και τη διάνοιξη μονοπατιού.

Φρούρια

Εκτός από την παρουσία φαραγγιών δεν θα μπορούσαμε να μην αναφέρουμε και την παρουσία φρουρίων.

Φρούριο Θόλων

Στην κορυφή ενός λόφου με πανοραμική θέα, δυτικά από το Αλάγνι, βρίσκεται ένα μικρό φρούριο της τελευταίας περιόδου της ενετοκρατίας (16ος - 17ος αιώνας). Πρόκειται για ένα συγκρότημα από τρία θολωτά ισόγεια διαμερίσματα, με οχυρωματικό περίβολο. Το αρχικό κτίριο ήταν διώροφο. Στους πρόποδες του λόφου των Θόλων βρίσκεται ο δίκλιτος ναός των Αγίων Αποστόλων, χτισμένος τον 15ο - 16ο αιώνα, με το οικόσημο της ενετικής οικογενείας των Κορνάρων. Στο ναό υπάρχουν δύο αρκοσόλια, ένα μέσα κι ένα έξω, το οποίο έχει επιγραφή με χρονολογία ΑΧΙΔ (1614).

Φρούριο Κάστελος

Δυόμισι χιλιόμετρα έξω από το Καταλαγάρι, στην κορυφή ενός λόφου κατάφυτου από ελιές και αμπέλια, βρίσκεται ο Κάστελος ή το Castello del Corner, όπως ονόμαζαν το φρούριο οι ενετοί φεουδάρχες που το έχτισαν. Από το μεσαιωνικό αυτό φρούριο διατηρείται όρθιο ένα μεγάλο τμήμα των τειχών, αλλά από τα κτίσματα στο εσωτερικό του σώζονται μόνο τα θεμέλια. Έχει σχήμα τετράγωνο και η βόρεια πλευρά του εφάπτεται ενός απότομου γκρεμού. Έξω από τα τείχη βρίσκεται η μικρή τοιχογραφημένη στο παρελθόν εκκλησία της Ζωοδόχου Πηγής και απέναντι (δυτικά) λαξευτά πατητήρια σταφυλιών της εποχής της ενετοκρατίας.

Ακτές, παραλίες

Η μορφολογική ποικιλία του τοπίου του δήμου Αρχανών Αστερουσίων δεν θα μπορούσε παρά να αποτυπώνεται και στις παραλίες του, που ξετυλίγονται κατά μήκος των νότιων ακτογραμμών αποκαλύπτοντας άλλοτε όρμους και απόκρημνες βραχώδεις ακτές, άλλοτε ήπια οργανωμένες τουριστικά αμμουδιές, άλλοτε πάλι ερημικούς και κρυμμένους μέσα στις χαρακιές των βουνών κολπίσκους· παραλίες τόσο διαφορετικές μεταξύ τους αλλά με κοινό στοιχείο τα καθαρά νερά και τον πύρινο ήλιο.

Ο Τσούτσουρας ο πιο γνωστός και προτιμητέος από τους κατοίκους του Νομού που καταφτάνουν συχνά τα σαββατοκύριακα με τις οικογένειές τους στον φιλικό αυτό παραθαλάσσιο προορισμό, είναι γνωστός για το καλό ψάρι.

Δίπλα ακριβώς, το Μαριδάκι, γραφικός οικισμός καλά κρυμμένος ανάμεσα στις χαράδρες του βουνού, απολαμβάνει μια ήσυχη και πεντακάθαρη παραλία, ενώ αμέσως δυτικότερα μετά από πεζοπορία ενός τετάρτου, και αφού περάσει ο επισκέπτης μέσα από το πολύχρωμο από άνθη μοναστήρι του Αγίου Νικήτα, φτάνει σε μια πολύ όμορφη παραλία. Εδώ η κόψη του βουνού υψώνεται απότομα, ενώ η διάβρωσή του από την άγρια χειμερινή θάλασσα είναι εμφανέστατη από το πλήθος βράχων που είναι σπαρμένοι στη ρηχή θάλασσα της ακτογραμμής, σχηματίζοντας ένα τοπίο ασύγκριτης φυσικής ομορφιάς.

Περιοχές NATURA 2000

Το σημαντικότερο οικοσύστημα της άμεσης αλλά και της ευρύτερης περιοχής μελέτης είναι το Όρος Γιούχτας, το οποίο έχει ενταχθεί στο Δίκτυο NATURA 2000, με κωδικό GR 4310002 “Γιούχτας – Φαράγγι Ειρήνης” και έκταση 600 Ha. Αν και περιγραφή της περιοχής έχει γίνει σε προηγούμενες παραγράφους, στο σημείο αυτό αναφέρεται μόνο ότι η περιοχή χαρακτηρίζεται από μεγάλη βιοποικιλότητα και παρουσία πολλών ενδημικών ειδών της Ελλάδας και της Κρήτης. Ουσιαστικά αποτελεί ένα οικολογικό νησί, καθώς περιβάλλεται από εκτεταμένες καλλιέργειες αμπελιών και ελαιοδένδρων.

Το καθεστώς προστασίας της περιοχής είναι το εξής:

1) Η περιοχή Αρχάνες – Βαθύπετρο – Γιούχτας έχει κηρυχθεί ως Τόπος Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους με την υπ. αρ. Υπουργική Απόφαση 9597/1970 ΦΕΚ 666/Β/12.09.1970, βάση του Ν. 1469/50 και την υπ. αρ. 13/20.06.1970 πράξη του Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

2) Το Όρος Γιούχτα προστατεύεται ως αρχαιολογικός χώρος με την Α/Φ 23/2637/102/29.03.1980 απόφαση του Υπ. Πολιτισμού ΦΕΚ 400/Β/22.04.1980.

3) Όλη η έκταση του όρους έχει κηρυχθεί ως αναδασωτέα έκταση με την υπ. αρ. 1403 και 9133/17.03.1969 απόφαση του Ν. Ηρακλείου, ΦΕΚ 290/Β/05.05.1969.

4) Η περιοχή χαρακτηρίζεται ως IBA (Important Bird Area) Για την περιοχή Natura εκπονήθηκε το 1999 Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Οικολογικού Αρχαιολογικού Πάρκου Γιούχτα, όμως μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα προστασίας και διαχείρισης.

Με κριτήριο την ποικιλότητα σε επίπεδο φυτοκοινωνιών, χλωρίδας και πανίδας και την εκτίμηση της οικολογικής τους αξίας για την προστασία και διατήρηση της δομής και της λειτουργίας του Οικολογικού – Αρχαιολογικού Πάρκου Γιούχτα, διακρίθηκαν εντός της εν λόγω περιοχής δύο κύριες Ζώνες προστασίας της φύσης, με διαφορετικές ρυθμίσεις, οι Ζώνες Α και Β, οι οποίες συνίστανται σε επί μέρους Ζώνες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, που συνολικά αριθμούν έξι Ζώνες στην περιοχή προστασίας του Πάρκου.

Αστερούσια Όρη

Τα Αστερούσια Όρη είναι γενικά μια ορεινή περιοχή, χωρίς όμως μεγάλα υψόμετρα. Η ψηλότερη κορυφή, ο Κόφινας που βρίσκεται στο κέντρο περίπου της οροσειράς, φτάνει τα 1231 μ. Από άποψη μορφολογίας, τα βόρεια περιθώρια χαρακτηρίζονται από απότομες πλαγιές υψηλής μορφολογίας και

γρήγορης μεταβολής του υψομέτρου, ενώ τα νότια από εξαιρετικά απότομες πλαγιές με υψόμετρο που μεταβάλλεται δραματικά καταλήγοντας στο επίπεδο της θάλασσας. Σε μερικές θέσεις μάλιστα δεν σχηματίζονται ακτές. Τα δυτικά και ανατολικά περιθώρια της οροσειράς είναι περισσότερο ομαλά με ηπιότερες κλίσεις.

Αξιόλογα οικοσυστήματα : όρος Γιούχτα και Κνωσανό φαράγγι

Το όρος Γιούχτα και το Κνωσανό φαράγγι, τα οποία εκτός από την ομορφιά του φυσικού τοπίου τους και την αρχαιολογική τους αξία, διαθέτουν σπάνια είδη χλωρίδας, ενώ η οικολογική τους αξία σε ότι αφορά την πανίδα έγκειται στο γεγονός ότι αποτελούν το μοναδικό φυσικό οικοσύστημα της ευρύτερης περιοχής.

Ο Γιούχτας έχει χαρακτηριστεί ως αναδασωτέα έκταση (1969), ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (από 1970) και προστατεύεται ως αρχαιολογικός χώρος (από το 1980).

Επίσης έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο NATURA 2000, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας. Το 61% της ορνιθοπανίδας του όρους προστατεύεται από διεθνείς συμβάσεις και το 8% του συνόλου περιλαμβάνεται στο Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Σπονδυλόζωων της Ελλάδας.

Τα τελευταία χρόνια υλοποιείται πρόγραμμα με τίτλο **“Οικολογικό Αρχαιολογικό Πάρκο Γιούχτα”**, το οποίο αφορά στην εφαρμογή έργων και ενεργειών, που στοχεύουν στην προστασία του βουνού και της ευρύτερης περιοχής. Ειδικότερα αφορά στην:

- Προστασία της χλωρίδας, βλάστησης και εδαφών
- Προστασία του γύπα (*gyrs fulvus*)
- Προστασία και ανάδειξη ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων
- Οργάνωση της πρόσβασης του κοινού
- Προετοιμασία και ολοκλήρωση των απαιτούμενων προϋποθέσεων για το χαρακτηρισμό της περιοχής ως προστατευόμενης

- Δημιουργία Κέντρου Ενημέρωσης Επισκεπτών Οικολογικού αρχαιολογικού Πάρκου Γιούχτα Μουσείο Φυσικής Ιστορίας. Πρόκειται για ένα τετραμερές κτιριακό συγκρότημα το οποίο περιλαμβάνει κέντρο γευσιγνωσίας και οίνου, το κέντρο πληροφόρησης επισκεπτών με αίθουσα εκδηλώσεων, χώρο προβολής video, παραδοσιακό καφενείο και ταβέρνα, πωλητήριο τοπικό προϊόντων, μουσείο φυσικής ιστορίας και βιβλιοθήκες.

Στο Κνωσανό φαράγγι υπάρχουν δύο τύποι οικοσυστημάτων: αυτό που επηρεάζεται από την ύπαρξη του νερού και βρίσκεται στην κοίτη των ποταμών και αυτό που βρίσκεται στα πρανή, δεξιά κι αριστερά των ποταμών. Στο πρώτο οικοσύστημα κυρίαρχο ρόλο έχει η ύπαρξη του νερού, το οποίο καθορίζει τη βλάστηση με υδρόφιλα είδη. Κυρίαρχα είδη είναι ο πλάτανος και ο βάτος. Το δεύτερο αποτελείται από μακκία και φρυγανώδη βλάστηση με κυρίαρχα είδη τον θαμνώδη τύπο του πουργαριού, τον έβενο και τον ασπάλαθο.

Από άποψη πανίδας, η οικολογική αξία του Γιούχτα έγκειται στο γεγονός ότι το βουνό αποτελεί το μοναδικό φυσικό οικοσύστημα στην περιοχή μελέτης. Σε συνδυασμό με τα γειτονικά φαράγγια δημιουργεί ένα μοναδικό καταφύγιο για αρκετά είδη, που το χρησιμοποιούν ως χώρο φωλιάσματος και τροφοληψίας. Η έντονη παρουσία του ανθρώπου στην περιοχή μελέτης (οικιστικό δίκτυο, εκτενείς καλλιέργειες) έχουν στερήσει ή υποβαθμίσει ένα σημαντικό τμήμα ζωτικού χώρου για την άγρια ζωή και για το λόγο αυτό το σύστημα Γιούχτας – φαράγγια αποτελεί έναν σημαντικό βίοτοπο – καταφύγιο για πολλά είδη πανίδας.

Μοναστήρια

Απο ακρη σε ακρη του δημου ειναι εντονο το θρησκευτικο στοιχειο που εκφραζεται μεσα απο τις πολλες εκκλησιες και τα μοναστηρια.

Μονή Σωτήρα (Αφέντη) Χριστού στο Γιούχτα

Η μονή του Σωτήρα Χριστού, του Αφέντη Χριστού κατά τους ντόπιους, είναι μία τετραμάρτυρη εκκλησία: Μεταμόρφωση του Χριστού (6 Αυγούστου), Αγία Ζώνη (31 Αυγούστου), Αγίων Αποστόλων (30 Ιουνίου) και Αγίων Αναργύρων (1 Ιουλίου).

Το μεγάλο πανηγύρι γίνεται μέχρι σήμερα στις 6 Αυγούστου, γιορτή της Μεταμόρφωσης. Το μοναστήρι λειτουργούσε καθ' όλη την περίοδο της Ενετοκρατίας και δεχόταν πολλούς επισκέπτες.

Ήταν η εποχή που οι ξένοι περιηγητές περνούσαν από την Κρήτη κατευθυνόμενοι προς τους Αγίους Τόπους και αναζητούσαν στο Γιούχτα ή γύρω απ' αυτόν τον τάφο...του Δία. Αναζητούσαν ακόμα το ερημητήριο του Αγίου Παύλου. Είναι πολύ πιθανόν, άλλοι να θεωρούσαν ως ερημητήριο του Αγίου Παύλου τη θέση «Κελιά των Καλογράδων» και άλλοι τα κτίσματα της ίδιας της

Μονής.

Το ερημητήριο που φέρει σήμερα την ονομασία «Κελιά των Καλογράδω» είναι ένα εντυπωσιακό κτίσμα με τρεις ορόφους σε μια απόκρημη πλαγιά του Γιούχτα. Πρόκειται για κτίριο που έχει οικοδομηθεί με πολύ μεγάλη επιμέλεια και αρκετό κόπο. Ο κάτω όροφος αποτελείται από το σπήλαιο και από ένα χώρο που έχει χτιστεί έξω από την είσοδο του σπηλαίου.

Ανεμόσπηλια

Από τις σημαντικότερες θέσεις στην περιοχή Αρχανών είναι τα Ανεμόσπηλια. Στη θέση αυτή, βρέθηκε το 1979 ο πρώτος ανεξάρτητος ναός στην Κρήτη με το μοναδικό εύρημα της ανθρωποθυσίας. Τα Ανεμόσπηλια βρίσκονται σε επίκαιρο σημείο συμβολής αρχαίων δρόμων, όπου και χτίστηκε ένα σημαντικό κτίριο, από το οποίο σκάφτηκαν μέχρι στιγμής τέσσερις χώροι με ισχυρότατη κατασκευή καθώς και περίβολος που αναμφίβολα περικλείει το τέμενος από όλες τις πλευρές. Σπάνια μια ανασκαφή και μάλιστα ενός τόσο περιορισμένου χώρου, έδωσε τόσο πολλά και σημαντικά στοιχεία, όσο η αποκάλυψη του ναού στα Ανεμόσπηλια.

Το Ανακτορικό Κτίριο στην Τουρκογειτονιά

Στις αρχές του εικοστού αιώνα, ο Evans έκαμε λόγο για «θερινό ανάκτορο» των βασιλέων της Κνωσού, που βρίσκονταν στις Αρχάνες. Οι προσπάθειες εντοπισμού του ανακτόρου δεν ευτύχησαν, μέχρι το 1964, οπότε η έρευνα του Γ.Σακελλαράκη μέσα στο χωριό, έφερε στο φως μια από τις εισόδους του ανακτόρου στη θέση Τουρκογειτονιά. Το συγκρότημα αυτό χρονολογείται γύρω στα 1900 π.Χ. Το μέγεθος και η χρήση των διαφόρων χώρων που έχουν μέχρι τώρα ανασκαφεί, προδίδουν τον ανακτορικό χαρακτήρα του κτιρίου. Το ίδιο και η διαρρύθμιση και η τοιχογραφική και άλλη διακόσμηση διάφορων χώρων

Ο Γιούχτας

Ο Γιούχτας, ήταν ένα από τα σπουδαιότερα κέντρα λατρευτικών εκδηλώσεων της Κρήτης. Για τη σπουδαιότητα των αρχαιολογικών του χώρων, ο Γιούχτας κηρύχθηκε το 1980 αρχαιολογικός χώρος. Το ιερό κορυφής και το γνωστό λόγω της ανθρωποθυσίας τριμερές ιερό στα Ανεμόσπηλια του Γιούχτα, αλλά και οι σπουδαίοι αρχαιολογικοί χώροι που τα πλαισιώνουν, όπως το νεκροταφείο στο Φουρνί, τα ανακτορικής κατασκευής ευρήματα της Τουρκογειτονιάς, το συγκρότημα του Βαθυπέτρου και οι πεντακόσιες και πλέον αρχαιολογικές θέσεις στο λεκανοπέδιο των Αρχανών δίνουν μια αξία εθνικών διαστάσεων στο Γιούχτα και την ευρύτερη περιοχή. Το ιερό της Ψηλής Κορφής, στο ψηλότερο σημείο του βουνού, είναι το σημαντικότερο ιερό κορυφής

της Κρήτης Το ιερό, που είναι ένα τέμενος, αποτελείται από έναν ανοιχτό χώρο σε τρία επίπεδα, με δωμάτια που χρησίμευαν ίσως σαν χώροι λατρείας ή κατοικίες των ιερέων, έναν κτιστό ορθογώνιο βωμό και ένα σπηλαιώδες χάσμα με λατρευτικό χαρακτήρα. Πολύ μεγάλος είναι ο αριθμός των αναθημάτων που ήρθαν στο φως, ενώ έχει επισημανθεί ένας λιθόστρωτος μινωικός δρόμος από τα Ανεμόσπηλια στην Ψηλή Κορφή. Η λατρεία στον Γιούχτα ακολουθεί την ιστορία του ανακτορικού κέντρου και του οικισμού των Αρχανών.

Φουρνί

Βορειοδυτικά από τις Αρχάνες, βρίσκεται ο μικρός λόφος Φουρνί. Το Φουρνί είναι η θέση όπου αποκαλύφθηκε ένα μινωικό νεκροταφείο, ένας από τους σημαντικότερους χώρους, όχι μόνο των Αρχανών, αλλά και ολόκληρης της Κρήτης. Με τις ανασκαφές των τελευταίων χρόνων αποκαλύφθηκαν μέχρι τώρα 26 κτίρια, τα περισσότερα ταφικά, ανάμεσα στα οποία πέντε θολωτοί τάφοι, αλλά και άλλα που είχαν λατρευτική και κοσμική χρήση. Η μακρότατη διάρκεια της χρήσης του νεκροταφείου, για περισσότερα από χίλια πεντακόσια χρόνια (2800-1200 π.Χ.), το πλήθος και η ποικιλία σ' έναν ενιαίο χώρο, ταφικών κτιρίων όλων των αρχιτεκτονικών τύπων, μέσα στα οποία έγιναν εκατοντάδες ταφές, ο πλούτος και η ποικιλία των κτερισμάτων, καθιστούν το Φουρνί μοναδικό.

Εύστοχα λοιπόν, ονομάστηκε «το σημαντικότερο νεκροταφείο της Κρήτης» και «ένα από τα σπουδαιότερα του κρητομυκηναϊκού κόσμου».

Το μινωικό νεκροταφείο έχει ιδρυθεί στο νότιο τμήμα του λόφου, στην κορυφή και στην ανατολική πλευρά του, ενώ σώζεται ακόμη σήμερα ένα πλατύ μονοπάτι που οδηγεί από τις Κάτω Αρχάνες στο Φουρνί. Η πρόσβαση στο Φουρνί γίνεται σήμερα από το πανάρχαιο αυτό μονοπάτι. Δυτικά του νεκροταφείου στην κορυφή του λόφου, βρίσκονται ίχνη του λατομείου του νεκροταφείου. Το λατομείο στο Φουρνί είναι το μοναδικό λατομείο που εξυπηρέτησε ένα νεκροταφείο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.1.2.: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΟΥΡ.ΕΛΞΗΣ

Αρχαιολογική Συλλογή Αρχανών

Στις 21 Αυγούστου 1993 εγκαινιάσθηκε στο κέντρο της κωμόπολης στη συνοικία Τζαμί, η Αρχαιολογική Συλλογή Αρχανών συνολικού εμβαδού 570 τ.μ . όπου εκτίθενται για πρώτη φορά στην Κρήτη ορχαιολογικά ευρήματα ενός και μόνο χώρου .

Το μικρό αλλά κομψό κτήριο του Μουσείου , ένα νεοκλασικό κτίσμα του περασμένου αιώνα, ήταν το πρώτο δημοτικό σχολείο της κωμόπολης , που λειτούργησε έως την δεκαετία του 1920.

Το κτήριο του Μουσείου υψώνεται ελεύθερο στο βάθος ενός αρκετό μεγάλου χώρου, που διαμορφώθηκε σε μια μεγαλόπρεπη πλακόστρωτη . Στην πίσω πλευρά , στο βάθος, κατασκευάσθηκε ένα εργαστήριο , ένα φυλάκιο, και άλλοι απαραίτητοι λειτουργικοί χώροι . Μια άλλη μεγάλη αυλή που βγάζει σε δρόμο και γειτονεύει με την υστεροβυζαντινή τριμάρτυρη εκκλησία των Αγίων Γεωργίου , Χαραλάμπου και Τρύφωνος μεταμορφώθηκε σε κήπο με μυριστικά δέντρα, θάμνους, περικοκλάδες και μια κρεβατίνα .

Πρέπει αμέσως να σημειωθεί ότι στο Μουσείο των Αρχανών δεν φυλάσσονται τα πολύτιμα ευρήματα της ανασκαφής των Αρχανών, τα χρυσά κοσμήματα των ασύλητων ταφών, τα περίτεχνα ελεφαντουργήματα . οι μοναδικές σφραγίδες , τα χάλκινα αγγεία και τα λίθινα σκεύη , που για λόγους ασφάλειας παραμένουν στο Μουσείο Ηρακλείου .

Τα περισσότερα βέβαια στις αποθήκες και μερικά εκλεκτά στην έκθεση στις προθήκες 16, 18, 42,70. 70α. 75, 75α, και 88 του τεράστιου πια και γι' αυτό αδύνατο να αφομοιωθεί Μουσείου Ηρακλείου προορισμένα και αυτά όπως και τόσα άλλα αριστουργήματα της αρχαίας κρητικής τέχνης , να ζαλίσουν δυστυχώς μόνο τον επισκέπτη.

Το Μουσείο Αρχανών δεν περιλαμβάνει παρά την ταπεινή κεραμική.

Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη

Το Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη, αποδίδει τιμή στον σπουδαίο άνθρωπο του πνεύματος, τον συγγραφέα, στοχαστή, φιλόσοφο, πολιτικό, ταξιδευτή, Νίκο Καζαντζάκη.

Το Μουσείο, που αποτελείται από ένα σύνολο κτιρίων, βρίσκεται στην κεντρική πλατεία του ιστορικού χωριού Βαρβάρει, σημερινή Μυρτιά. Η Έκθεση του Μουσείου στεγάζεται σε χώρο, ο οποίος διαμορφώθηκε εκεί όπου βρισκόταν το πατρικό σπίτι της οικογένειας Ανεμογιάννη, οικογένειας συγγενικής με τον καπετάν Μιχάλη, τον πατέρα του Νίκου Καζαντζάκη.

Το Μουσείο ίδρυσε ο Γιώργος Ανεμογιάννης, σκηνογράφος-ενδυματολόγος, ένας από τους πρωτοπόρους του θεάτρου στην Ελλάδα. Βασικός στόχος του ήταν να διασωθεί η μνήμη του συγγραφέα και να προβληθεί το έργο και η σκέψη του. Σημαντική βοήθεια προσέφερε η Ελένη Σαμίου-Καζαντζάκη, δεύτερη σύζυγος του συγγραφέα.

Στο Μουσείο βρίσκονται χειρόγραφα και σημειώσεις του συγγραφέα, δείγματα αλληλογραφίας με μεγάλους στοχαστές, πολιτικούς και λογοτέχνες της εποχής του, πρώτες εκδόσεις των έργων του στα ελληνικά και σ' άλλες γλώσσες, σπάνιο φωτογραφικό υλικό, αναμνηστικά από τα ταξίδια του, προσωπικά αντικείμενα, μακέτες, κοστούμια και υλικό από θεατρικές παραστάσεις έργων του, εδώ και στο εξωτερικό, πορτρέτα και γλυπτά με τη μορφή του, δεκάδες ξενόγλωσσες εκδόσεις έργων του, όλα κειμήλια, που ζωντανεύουν τη μνήμη και προβάλλουν το έργο και την προσωπικότητα του Νίκου Καζαντζάκη.

Το Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη έχει κυριολεκτικά γίνει παγκόσμιο πνευματικό προσκύνημα. Καθημερινά φτάνουν επισκέπτες από όλα τα μήκη και πλάτη της γης αποδεικνύοντας πόσο διαχρονικός κι επίκαιρος είναι ο λόγος του μεγάλου Κρητικού, οικουμενικού συγγραφέα και στοχαστή.

Η ίδρυση του μουσείου

Το Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη ιδρύθηκε το 1983 από τον Γιώργο Ανεμογιάννη. Πρόθεση του ιδρυτή του ήταν η δημιουργία ενός χώρου ικανού να στεγάσει τα αξιόλογα, όσο και πολυάριθμα εκθέματα που αναφέρονται στον συγγραφέα και στοχαστή Νίκο Καζαντζάκη. Σημεία αναφοράς για τον σχεδιασμό και τη δημιουργία του Μουσείου Νίκου Καζαντζάκη, ο Ανεμογιάννης αναφέρει τα αντίστοιχα μουσεία της Ευρώπης για τον Γκαίτε, τον Β. Ουγκώ, τον Βολταίρο, τον Άντερσεν, μουσεία τα οποία προσφέρουν μία ολοκληρωμένη εικόνα του συγγραφέα.

Ο χώρος που ήταν διαθέσιμος μέχρι τότε, για όποιους ενδιαφέρονταν να γνωρίσουν τον Νίκο Καζαντζάκη, ήταν η ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα στο ιστορικό μουσείο Κρήτης, στην κατοικία Καλοκαιρινού. Η αίθουσα αυτή διαμορφώθηκε ύστερα από επιθυμία του ίδιου του συγγραφέα, όπως εμφανίζεται στη διαθήκη που συνέταξε το 1956.

Η ανάγκη δημιουργίας ενός μουσείου αποκλειστικά αφιερωμένου στον βίο και το έργο του συγγραφέα οδήγησε τον Γιώργο Ανεμογιάννη στην επιλογή της Μυρτιάς, του πατρογονικού χωριού του Καζαντζάκη, λύση ικανοποιητική που συνέδεε το Μουσείο με τη μνήμη του συγγραφέα. Στο ίδιο χωριό

βρισκόταν το πατρικό σπίτι του Αντώνη Ανεμογιάννη, πατέρα του Γιώργου και μακρινού συγγενή του Νίκου Καζαντζάκη. Ο Γιώργος Ανεμογιάννης, με οικονομική συμβολή του Υπουργείου Πολιτισμού, ιδιωτών και αφειδώς προσωπική, προχώρησε στην κατεδάφιση του παλιού οικήματος και στην ανέγερση, το 1983, ενός σύγχρονου, για την εποχή, εκθεσιακού χώρου.

Η τελετή εγκαινίων του Μουσείου πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιουνίου του 1983.

Το 2009, το Μουσείο ανακαινίστηκε εκ βάθρων, παρουσιάζοντας μια νέα πρόταση έκθεσης των συλλογών του. Η συνολική προσπάθεια φέρει τη σφραγίδα των αρχιτεκτόνων Γιώργου Ψωμαδάκη και Μαρίας Μαρίνου, στους οποίους ανήκει ο σχεδιασμός της νέας Μόνιμης Έκθεσης, του συγγραφέα Δημήτρη Καλοκύρη, ο οποίος ανέλαβε την καλλιτεχνική επιμέλεια και της Δρος Λίτας Χατζοπούλου, που έγραψε και επιμελήθηκε τα κείμενα.

Το έργο συγχρηματοδοτήθηκε σε ποσοστό 80% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και 20% από εθνικούς πόρους.

Το ιστορικό λειτουργίας

Από το 1983 το Μουσείο άνοιξε φιλόξενα τις πόρτες του στο κοινό, σε ανθρώπους απ' όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης, σε σχολεία, σε φίλους και θαυμαστές του Νίκου Καζαντζάκη. Η αείμνηστη Τιτίκα Σακλαμπάνη, θαυμάστρια και συγγενής του Καζαντζάκη και πρώτη διευθύντρια του Μουσείου, ξεναγούσε ακούραστα για χρόνια το κοινό, ενώ πάντα αναφερόταν στον «Νίκο» με την οικειότητα που αναφέρεται κανείς σε ένα δικό του πρόσωπο. Το Μουσείο αποτελεί κεντρικό σημείο αναφοράς για το χωριό της Μυρτιάς (Βαρβάρων), όπου όλες οι νοικοκυρές συναγωνίζονται να κρατήσουν καθαρές κι όμορφες τις αυλές και τα σοκάκια τους στολισμένα με λογίων-λογίων λουλούδια για τους επισκέπτες. Από τον πρώτο κιόλας καιρό, η απήχηση που το Μουσείο είχε στους επισκέπτες, έκανε φανερό πως η μνήμη του Νίκου Καζαντζάκη παραμένει ζωντανή και πως εξακολουθεί να αποτελεί πηγή έμπνευσης στο σημερινό κόσμο.

Από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του, το Μουσείο δημιούργησε ένα ντοκιμαντέρ σε πέντε ξένες γλώσσες, που με τη συγκινητική και συγκροτημένη του παρουσίαση, ζωγραφίζει με αδρές γραμμές το πορτραίτο του Νίκου Καζαντζάκη στον επισκέπτη της Μόνιμης Έκθεσης. Οι πρώτες εκδόσεις του Ιδρύματος ήρθαν να προσθέσουν πολύτιμο πληροφοριακό υλικό για τη δημιουργία του και για τη ζωή του Νίκου Καζαντζάκη.

Από το 2002, νέος αέρας πνέει στη λειτουργία και στην οργάνωση του Μουσείου. Ήδη, από το 1998, ξεκίνησε από τον Δήμο «Νίκος Καζαντζάκης», το Πανεπιστήμιο Κρήτης και τους Συνδέσμους Φιλολόγων της Κρήτης μία δραστηριότητα που αφορά στη λογοτεχνία του νησιού και συνδέθηκε

αμέσως με το Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη. Πρόκειται για το Κέντρο Κρητικής Λογοτεχνίας που στεγάζεται σε ανεξάρτητο κτίριο, στην πλατεία της Μυρτιάς. Το 2002, σε συνεργασία με το Κέντρο Κρητικής Λογοτεχνίας και τον Δήμο «Νίκος Καζαντζάκης», με χρηματοδότηση του Ιδρύματος "Σταύρος Νιάρχος", ολοκληρώνεται το διόροφο κτίριο Διοίκησης.

Το 2003, το Μουσείο εντάχθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας», Μέτρο 1.3 «Τεκμηρίωση, αξιοποίηση και ανάδειξη του Ελληνικού Πολιτισμού», με αντικείμενο την ταξινόμηση, ψηφιοποίηση, τεκμηρίωση και προβολή του μοναδικού σε σπουδαιότητα και πλούτο αρχαιακού υλικού. Η ποιότητα εργασίας και η ορθή διαχείριση του έργου συνετέλεσαν στην ικανοποίηση των κριτηρίων για ένταξη στο ίδιο Πρόγραμμα -εν είδη αριστείου- ενός ακόμη έργου με αντικείμενο τη συνέχιση της ψηφιοποίησης και την περαιτέρω αξιοποίηση των αποτελεσμάτων. Με την επιτυχή ολοκλήρωση των έργων, το 2008, το Μουσείο έλαβε βραβείο Αριστείας, ενώ τιμήθηκε επιπροσθέτως, μαζί με άλλους φορείς, με τη διάκριση της Βέλτιστης Πρακτικής, αφού συγκέντρωσε υψηλή βαθμολογία ως προς τη μεθοδολογία και την ποιότητα στην ψηφιοποίηση, τεκμηρίωση και ανάδειξη των Συλλογών του.

Το 2009, το Μουσείο καταφέρνει να πραγματοποιήσει τη ριζική ανακαίνισή του, με χρηματοδότηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Πολιτισμός» αυτή τη φορά. Αναμορφωμένες αίθουσες, καινούργια εκθέματα, σύγχρονος τρόπος παρουσίασης, είναι τα στοιχεία που συνθέτουν την καινούργια εικόνα του Μουσείου, κι ακόμη εκπαιδευτικά προγράμματα, ηλεκτρονικές παραγωγές, εκδόσεις και άλλες δράσεις, που επιτρέπουν στο Μουσείο να προσφέρει υψηλού επιπέδου υπηρεσίες, αλλά και να ικανοποιεί τους στόχους ύπαρξής του.

Δραστηριότητες

Στόχος του Μουσείου Καζαντζάκη δεν είναι μόνο η συντήρηση και η έκθεση των συλλογών του, αλλά τοποθετώντας στο κέντρο του ενδιαφέροντός του τον επισκέπτη, να παρέχει μια εμπειρία που συνδυάζει την εκπαίδευση με την ψυχαγωγία.

Για την υλοποίηση των στόχων του, λοιπόν, οργανώνει ένα πολύπτυχο πρόγραμμα δραστηριοτήτων που το καθιστά ένα σημαντικό «κύτταρο» πολιτισμού για την Κρήτη και τους επισκέπτες της. Μεταξύ άλλων οργανώνει:

- Συνέδρια, ημερίδες, διαλέξεις σχετικές με τη ζωή και το έργο του ΝΚ
- Ποικίλες εκδηλώσεις, όπως περιοδικές εκθέσεις, συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις
- Παρέχει υλικό και υποστήριξη σε εκδηλώσεις ή δράσεις άλλων φορέων της ημεδαπής ή αλλοδαπής

- Συνεργάζεται με φορείς συναφούς αποστολής
- Αναπτύσσει οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα συναφή με τους στόχους και την αποστολή του

Μουσικό εργαστήριο «Λαβύρινθος»

Σε ένα παλιό αρχοντικό κτίριο στο Χουδέτσι του Δήμου Νίκου Καζαντζάκη στεγάζεται το **Μουσικό Εργαστήρι Λαβύρινθος**. Τα εκθέματα που ανήκουν στην προσωπική συλλογή του **Ross Daly** και αντιπροσωπεύουν μουσικές παραδόσεις αιώνων, εκτίθενται στις αίθουσες του παλιού αρχοντικού και περιμένουν να σας διηγηθούν την ιστορία τους και να σας γνωρίσουν τον πολιτισμό τους. Ακολουθώντας κανείς τον μίτο της ιστορίας της παραδοσιακής μουσικής των λαών και των μουσικών οργάνων θα περιπλανηθεί από την Αφρική, την Ευρώπη, την Μεσόγειο, τα Βαλκάνια, την Κεντρική Ασία ως την μακρινή και απέραντη Κίνα και θα παρατηρήσει πως παρ'όλη την διαφορετικότητα τους οι λαοί των συγκεκριμένων περιοχών έχουν πολλά κοινά χαρακτηριστικά: το μεράκι για δημιουργία, την ανάγκη τους να εκφραστούν και να επικοινωνήσουν μεταξύ τους μέσα από τους δρόμους της μουσικής.

Η Εταιρεία

Το **Μουσικό Εργαστήρι Λαβύρινθος**, ιδρύθηκε το 2002 από την δημοτική αναπτυξιακή επιχείρηση ΕΛΤΥΝΑ του Δήμου Νίκου Καζαντζάκη υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση του Ross Daly.

Ο Σκοπός

Σκοποί του Μουσικού Εργαστηρίου Λαβύρινθος είναι:

Η συλλογή, διάσωση και προβολή παραδοσιακών μουσικών οργάνων από όλο τον κόσμο. Τα εκθέματα του Μουσείου αποτελούν τεκμήρια των κοινωνικών, ιστορικών και πολιτισμικών εκφάνσεων των χωρών προέλευσης.

Είναι το μοναδικό μουσείο του είδους του στην Ελλάδα και περιλαμβάνει πλούσιες συλλογές που διαφωτίζουν τις αντιπροσωπευτικότερες παραδοσιακές μουσικές, από την αρχαιότητα έως σήμερα.

Το Μουσικό Εργαστήρι Λαβύρινθος είναι κέντρο έρευνας και εκμάθησης των οργάνων της Παραδοσιακής Μουσικής ανά τον κόσμο και στοχεύει στην διατήρηση της παγκόσμιας μουσικής παράδοσης. Καλλιεργεί τη μουσική γνώση και συμβάλλει στην προβολή νέων μουσικών δημιουργών. Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας διοργανώνονται συναυλίες που προάγουν τους σκοπούς και το αντικείμενό του.

Η Κρήτη ήταν ανέκαθεν σημείο συνάντησης πολλών και διαφόρων πολιτισμών, τόσο λόγω της γεωγραφικής της θέσης όσο και λόγω του υπέροχου κλίματός της. Το εγχείρημα του Μουσικού Εργαστηρίου Λαβύρινθος στηρίζεται ακριβώς στο γεγονός αυτό. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι η Κρήτη είναι σήμερα το ιδανικότερο μέρος της Μεσογείου για να αποτελέσει Εκπαιδευτικό και Πολιτιστικό κέντρο για πολλούς γειτονικούς και συγγενικούς λαούς.

Είναι παρατηρημένο δε, ότι τις τελευταίες δεκαετίες υπάρχει στην Ελλάδα και στην Ευρώπη αυξημένο ενδιαφέρον για τις μουσικές αυτές παραδόσεις, γεγονός που επιβάλλει την ύπαρξη ενός τέτοιου Πολυπολιτισμικού Εκπαιδευτικού κέντρου.

Το Μουσικό Εργαστήρι Λαβύρινθος είναι ένα πρωτοποριακό σε παγκόσμιο επίπεδο εγχείρημα.

Το Ευρύτερο Περιβάλλον και η Σημερινή Συγκυρία

Το κέντρο, του οποίου η σκοπιμότητα και βιωσιμότητα έχει μελετηθεί και τεκμηριωθεί, αποτελεί μια επένδυση στον τομέα του πολιτισμού που η κύρια δραστηριότητά της - η έρευνα, ανάπτυξη και ανάδειξη της τέχνης - της προσδίδει πρωτότυπο και καινοτόμο χαρακτήρα αν συνυπολογισθεί πως **όμοια υποδομή δεν υπάρχει ούτε σε επίπεδο Κρήτης ούτε στην επικράτεια γενικότερα.**

Ιδιαίτερη σημασία επίσης έχει πως η λειτουργία και ανάπτυξη του Μουσικού Εργαστηρίου Λαβύρινθος συντελείτε στο νησί της Κρήτης και ειδικότερα στο χωριό Χουδέτσι. Η υποδομή αυτή προωθεί και συνεργεί με τους στόχους και τα επιχειρησιακά προγράμματα στον τομέα του πολιτισμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθόσον δραστηριοποιείται στην τομή των επιχειρησιακών στόχων της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ανάπτυξης της σύγχρονης δημιουργίας, σε ένα χώρο που ιστορικά και γεωγραφικά αποτελεί σταυροδρόμι των πολιτισμών της Μεσογείου και ιδιαίτερα στο χώρο της μουσικής, την Κρήτη.

Επίσης υποστηρίζει και προωθεί ενεργά πολιτικές και προγράμματα της Ευρωπαϊκής ένωσης στον χώρο της Μεσογείου και στον Τομέα του Πολιτισμού και της Πολιτιστικής κληρονομιάς και εν δυνάμει

μπορεί να αποτελέσει ένα πόλο δραστηριότητας και φορέα ανάπτυξης συνεργασίας σε μελλοντικά προγράμματα και χρηματοδοτήσεις.

Τέλος με την παρουσία και την δραστηριότητά του αποτελεί εκ των πραγμάτων πολύ σημαντικό κρίκο στην αλυσίδα των φορέων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της προστασίας και ανάδειξης της παραδοσιακής μουσικής, εθνικής, βαλκανικής μεσογειακής, ασιατικής και σε project παγκόσμιας εμβέλειας. Η θετική αυτή συγκυρία διαμορφώνει ένα ευνοϊκό περιβάλλον στο περιβάλλον το γεωγραφικό, κοινωνικό και πολιτισμικό που εντάσσεται και προσβλέπει να ενισχύσει σημαντικά την σκοπιμότητα της ύπαρξής του και τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει μακροπρόθεσμα στα πράγματα της παραδοσιακής μουσικής και τέχνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.2.2. : ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Παραδοσιακό Ξενοδοχείο Καταλαγάρι

Περιγραφή Καταλύματος

Το κατάλυμά με την ιδιαίτερη Κρητική Αναγεννησιακή Αρχιτεκτονική και την απόλυτη αρμονία με τη φύση, απλώνεται σε λοφοπλαγιά, πανέμορφο, λουσμένο στο φως, περιτριγυρισμένο από αμπελώνες και ελαιώνες. Απολαμβάνει την θέα στην πεδιάδα των Πεζών και στην «Καταλαγαριανή Κεφάλα» και αγναντεύει τα Λασηθιώτικα βουνά.

Βρίσκεται στα βορειοδυτικά όρια του Δήμου «Νίκος Καζαντζάκης», στο νομό Ηρακλείου, στην Κρήτη. Το αεροδρόμιο Ηρακλείου απέχει περίπου 18 χιλιόμετρα και το λιμάνι 20 χιλιόμετρα. Ανατολικά σε απόσταση 2 χλμ βρίσκεται το χωριό Αρχάνες.

Αποτελείται από 4 κτίρια, μία εξωτερική πισίνα, καταπράσινους κήπους και περιβόλια.

Κρητική Διατροφή στο Ξενοδοχείο Καταλαγάρι

Το καταλυμα επειδη πιστευει στην ρηση του Ιπποκρατη πως «το φαρμακό μας ειναι η τροφη μας», φροντιζουν το ιδιο,την ποιοτητα της δικης μας διατροφης ακολουθοντας τα προτυπα της κρητικης διατροφης,θεωρειται ως η πιο υγιεινη διατροφη και μαγειρευοντας καθε μερα φρεσκο σπιτικο φαγητο.

Δραστηριότητες

- Μάθετε να μαγειρεύετε φαγητά της Κρητικής κουζίνας
- Γνωρίστε πως να χρησιμοποιείτε τα Κρητικά βότανα
- Δοκιμάστε τοπικά προϊόντα (κρασί, τυρί, ελαιόλαδο, μέλι)
- Συμμετέχετε σε μικρά Κρητικά γλέντια με φαγητό, μουσική και χορό
- Μαθετε για τα ήθη και έθιμα του τόπου
- Απολαύστε το μαγευτικό Κρητικό τοπίο
- Παρατηρήστε την νύχτα τα αστέρια από το τηλεσκόπιο
- Χρησιμοποιούμε αποκλειστικά Κρητικό αγνό παρθένο ελαιόλαδο, της δικής μας παραγωγής.
- Σερβίρουμε το δικό μας κρασί αλλά μπορείτε να δοκιμάσετε και τα εξαιρετικά κρασιά των οινοποιών της περιοχής μας.
- Παρασκευάζουμε εμείς τα επιδόρπια που σας γλυκαίνουν μετά το γεύμα σας.

Δραστηριότητες εκτός Ξενοδοχείου

- Επισκεφτείτε περιοχές φυσικού κάλλους

- Συμμετέχετε στις τοπικές γιορτές και στα πανηγύρια
- Γνωρίσετε τις παραδοσιακές τέχνες σε εργαστήρια της γύρω περιοχής (κεραμική, υφαντική, αγιογραφία)
- Επισκεφτείτε τα εξαιρετικά οινοποιεία της περιοχής
- Επισκεφτείτε αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία (Αρχάνες, Κνωσός, Φαιστός, Γόρτυνα και μουσεία)

ΠΕΤΡΟΝΙΚΟΛΗΣ

Πρόκειται για ένα φιλόξενο χώρο ενέργειας και ξεκούρασης μέσα σε ένα παραδοσιακό ξενώνα . Ο πρωτοκτήτορας **ΠΕΤΡΟΝΙΚΟΛΗΣ** δίνει το όνομα του στο ξενώνα. Βρίσκεται στο κέντρο του χωριού Χουδέτσι , σε απόσταση 20 χλμ νότια από το Ηράκλειο Κρήτης . Από το 1750 που χτίστηκε το αρχοντικό της οικογένειας **ΠΕΤΡΟΝΙΚΟΛΗ** και έως το 2005 που ανακατασκευάστηκε σας περιμένει για μια μοναδική εμπειρία φιλοξενίας. Έχει γίνει κάθε δυνατή προσπάθεια διατήρησης της αρχικής δομής έτσι όπως την ήθελαν το 1750 με χειροποίητα , ξύλινα έπιπλα κατασκευασμένα με ακρίβεια από ντόπιους τεχνίτες , πραγματικά παραδοσιακά. Ξύλο , πέτρα και πολύ μεράκι συνέθεσαν τους λιτούς χώρους του καταλύματος . Τα παραδοσιακά καταλύματα **ΠΕΤΡΟΝΙΚΟΛΗ** είναι μια μοναδική πρόταση για να γνωρίσετε τον ορεινό τουρισμό και να απολαύσετε αυθεντική κρητική φιλοξενία σε μια σπιτική ατμόσφαιρα .Τέλος, αποτελούν μια αφορμή για απόδραση από την καθημερινότητα και μια μικρή ανάπαυλα στην όμορφη φύση και στη ήρεμη ζωή του χωριού .

ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΘΕΙΤΕ :

- Το παλιό δημοτικό σχολείο κτισμένο το 1925 .
- Το <χατζινέ> τη παμπάλαια πηγή του χωριού , που δροσίζει αιώνες τώρα τους κατοίκους και τους περαστικούς και ποτίζει τα λουλούδια στις αυλές των σπιτιών . Βρίσκεται στη μεσοχωριά , στην αυλή της εκκλησίας της Παναγίας .Τα νερά που περισσεύουν από το <χατζινέ> κατηφορίζουν μέσα στο ρυάκι και δίνουν ζωή στα πλατάνια και στα άλλα δέντρα .
- Το Μουσικό Παραδοσιακό Εργαστήρι < Λαβύρινθος > το οποίο ιδρύθηκε το 1982 από το Ross Daly και έχει σκοπό τη συλλογή , τη διάσωση και τη προβολή παραδοσιακών μουσικών οργάνων από όλο τον κόσμο .

- Το Μινωικό Μέγαρο Βαθύπετρου , σε απόσταση 2 χλμ από το Χουδέτσι, πιστεύεται ότι χτίστηκε το 1600πΧ και καταστράφηκε και εγκαταλείφθηκε το 1550 μ Χ .
- Το καταπράσινο φαράγγι που οδηγεί στην Ιερά Μονή Σπηλιώτισσας με τα πανύψηλα πλατάνια και το τρεχούμενο νερό , αποτελεί τοπίο ξεχωριστής ομορφιάς και μαγεύει και το πιο απαιτητικό επισκέπτη .
- Το Μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου του Επανωσήφη , 12 χλμ νοτιοδυτικά του Χουδετσίου , το οποίο χτίστηκε γύρω στα 1600 και απέκτησε εξ αρχής μεγάλη ακίνητη περιουσία από συνιδρυτές και από δωρεές ενετών φεουδαρχών .Στη Μονή φυλάσσονται πολύτιμα κειμήλια .
- Τη Μονή Αγκαράθου 14 χλμ ανατολικά του Χουδετσίου, η οποία θεωρείται από τις παλαιότερες της Κρήτης και είναι αφιερωμένη στη Κοίμηση της Θεοτόκου .
- Το κάστρο του Νικηφόρου Φωκά , στο χωριό Προφήτης Ηλίας 14 χλμ βορειοδυτικά του Χουδετσίου .
- Το μουσείο Νίκου Καζαντζάκη στο χωριό Μυρτιά 12 χλμ από το Χουδέτσι .Το μουσείο βρίσκεται στο διαμορφωμένο πατρικό σπίτι και είναι αφιερωμένο στο διάσημο κρητικό συγγραφέα .

"Κτήμα Πατεριανάκη – Μελισσόκηπος ΑΕ"

Τα κρασιά της Κρήτης, ήταν φημισμένα από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα, για την άριστη ποιότητα και την ξεχωριστή γεύση τους.

Προφίλ

Η εταιρεία "Κτήμα Πατεριανάκη – Μελισσόκηπος ΑΕ" ιδρύθηκε στο τέλος του 1997, όταν παρήγαγε και εμφιάλωσε το πρώτο της κρασί.

Αρχικό μέλημα ήταν η δημιουργία νέου αμπελώνα από γηγενείς, συχνά σπάνιες ποικιλίες, ο οποίος προστέθηκε στον παλαιότερο. Η ενιαία έκταση των αμπελώνων του κτήματος είναι πλέον πάνω από 160 στρέμματα, τα οποία αναπτύχθηκαν περιμετρικά του οινοποιείου. Οι ποικιλίες των σταφυλιών διαλέχτηκαν με προσοχή ώστε να είναι απόλυτα προσαρμοσμένες στις τοπικές εδαφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες.

Παράλληλα δημιουργήθηκε ένα νέο οινοποιείο, μέσα στον αμπελώνα, συνολικού εμβαδού δυο χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων (2000τμ), το οποίο αποτελείται από χώρους οινοποίησης και εμφιάλωσης,

χώρους αποθήκευσης προϊόντων, υπόγειες κάβες βαρελιών και φιαλών και ένα άρτια εξοπλισμένο εργαστήριο αναλύσεων.

Επιπλέον οι απαλές πιέσεις των πνευματικών πιεστηρίων, η άμεση απολάσπωση με τη βοήθεια ψύξης, η ελεγχόμενη θερμοκρασία ζύμωσης, οι υπόγειες κάβες ωρίμανσης του κρασιού σε σταθερές θερμοκρασίες, οι ιδανικές συνθήκες εμφιάλωσης απουσίας οξυγόνου και η σωστή φύλαξη των φιαλών σε υπόγεια κάβα φιαλών διασφαλίζουν ένας τελικό προϊόν ανωτέρας ποιότητας.

Σήμερα, στο κτήμα κατασκευάστηκαν αγροτουριστικές σουίτες υψηλών προδιαγραφών. Συνάμα έχει δημιουργηθεί και είναι σε τελικό στάδιο λειτουργίας ένας χώρος φιλοξενίας και γευσιγνωσίας, για τους εκλεκτούς προσκεκλημένους που επιθυμούν να ξεναγηθούν στον ιδιόκτητο αμπελώνα του κτήματος, προκειμένου να απολαύσουν τα κρασιά μας και την Κρητική φιλοξενία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:ΕΝΝΑΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Θρησκευτικός, γαστρονομικός, οινικός τουρισμός

Ο δήμος Αρχανών Αστερουσίων είναι μια περιοχή ιδανική και για άλλες ομάδες τουριστών που αναζητούν πιο εξειδικευμένες μορφές τουρισμού. Ο **θρησκευτικός**, ο **γαστρονομικός**, ο **οινικός** τουρισμός βρίσκουν την απόλυτη έκφρασή τους σε αυτό τον τόπο.

Τα τρία μοναστήρια του Δήμου, η Μονή Επανωσήφη, η Σπηλιώτισσα και ο Άγιος Νικήτας, πέραν του ότι βρίσκονται σε απολαυστικές τοποθεσίες, προσφέρουν μοναδικές ευκαιρίες γνωριμίας με το μοναστικό τρόπο ζωής. Ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των μεγάλων γιορτών της Χριστιανοσύνης τα μοναστήρια αυτά ανοίγουν τις πόρτες τους για να φιλοξενήσουν όσους πιστούς επιθυμούν να συμμετέχουν στις κατανυκτικές θρησκευτικές τελετές και μυστήρια.

Η θρησκεία και οι πλείστες εκφράσεις της στην καθημερινότητα των ανθρώπων είναι διάχυτη παντού, κάτι που κάνει την περιοχή ελκυστική όχι μόνο για τους πιστούς, αλλά και για όσους αναζητούν ήρεμες διακοπές σε έναν τόπο με πλούσιο θρησκευτικό πολιτισμό. Προκαλεί δέος για παράδειγμα η πληροφορία ότι οι σύγχρονοι τρόποι λατρείας μέσα από τελετές και γιορτές της Χριστιανοσύνης έχουν ως υπόβαθρο τις λατρευτικές συνήθειες των αρχαίων Κρητών που τιμούσαν τους θεούς τους, σε σπήλαια και σε ιερά κορυφής. Οι Χριστιανοί σε όλη την Κρήτη έχτιζαν συχνά στις ίδιες θέσεις που οι πρόγονοί τους έφτιαχναν τα ιερά κορυφής, πολλές φορές και με τις ίδιες πέτρες που είχαν λαξεύσει τα χέρια των αρχαίων μαστόρων. Γι' αυτό συναντάμε σήμερα δεκάδες ναούς και ακόμα περισσότερα ξωκλήσια σε κάθε γωνιά και κυρίως, στις κορυφές των βουνών.

Ο **γαστρονομικός** και **οινικός τουρισμός** με τη σειρά τους, ολοένα και περισσότερο κερδίζουν έδαφος. Οι κλιματολογικές συνθήκες και η γεωμορφολογία επηρέασαν όπως είναι φυσικό τις παραγωγικές δραστηριότητες και τα προϊόντα που παράγονται στο Δήμο, τα οποία, σε συνδυασμό με τη φαντασία, τη δημιουργικότητα και το κέφι των κατοίκων διαμόρφωσαν τις διατροφικές τους συνήθειες που χαρακτηρίζονται από ποικιλία γεύσεων και αρωμάτων.

Στα μεγάλα υψόμετρα και τους ορεινούς σχηματισμούς με τα ξερά και άγονα εδάφη ευνοείται η ανάπτυξη της κτηνοτροφίας, που, εκτός από το κρέας, δίνει θαυμάσια γαλακτοκομικά προϊόντα.

Στην πεδινή ζώνη υπάρχουν αγροτικές καλλιέργειες με σημαντικότερες το αμπέλι και την ελιά που καλλιεργούνται από την αρχαιότητα, όπως μαρτυρεί το πλήθος λαξευτών πατητηριών και ελαιοπιεστηριών που έχουν βρεθεί. Εδώ παράγεται πάνω από το 70% της συνολικής παραγωγής επωνύμου κρασιού στην Κρήτη. Αξιόλογες βιομηχανικές μονάδες ωρίμανσης και εμφιάλωσης οίνου αξιοποιούν τις ξεχωριστές ποικιλίες σταφυλιού της περιοχής, το Κοτσιφάλι, τη Βιλάνα, το Μαντηλάρι,

παράγουν και εμφιαλώνουν μερικά από τα πιο ονομαστά κρασιά της Κρήτης. Σπουδαίο ρόλο στην οικονομία της περιοχής έχει το ελαιόλαδο, που παράγεται σε μεγάλες ποσότητες και συλλέγεται, τυποποιείται και εμπορεύεται από μεγάλες και σύγχρονες μονάδες τυποποίησης. Έτσι, εκατοντάδες ντόπιοι και ξένοι επισκέπτονται τα οινοποιία και ελαιουργεία του δήμου για να ξεναγηθούν στους υπέροχους εκθεσιακούς τους χώρους και στις υψηλής ποιότητας γεύσεις, αλλά και για να συμμετάσχουν στις περίφημες πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώνονται κάθε καλοκαίρι στα πλαίσια των «δρόμων του κρασιού».

Θα μπορούσε κανείς να απαριθμήσει δεκάδες άλλα προϊόντα, κηπευτικά, κτηνοτροφικά και πολύ περισσότερες γευστικές παραλλαγές τους, που συνθέτουν συνολικά έναν ανεξάντλητο γαστρονομικό πλούτο, προϊόν μιας συσσωρευμένης διατροφικής κουλτούρας. Μιας κουλτούρας που μπορεί κανείς να γνωρίσει στα δεκάδες παραδοσιακά ταβερνάκια, καφενεία και μεζεδοπωλεία που λειτουργούν σε όλο το δήμο και συνιστούν από μόνα τους ένα λόγο για να επισκεφτεί την περιοχή.

Φύση, πολιτισμός, άνθρωπος είναι το τρίπτυχο του δήμου Αρχανών Αστερουσίων: ενός Δήμου με πλήθος πόλων έλξης σε μια ανεπανάληπτη αρμονία που συνθέτουν ένα γοητευτικά ζωντανό παρόν, στην συνέχεια ενός μακρινού μυστηριακού και μυθικού παρελθόντος.

Μοναστήρια

Ο επισκέπτης μπορεί να επισκεφθεί δύο ιστορικά μοναστήρια: το Μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου του Επανωσήφη και το Μοναστήρι της Παναγίας της Σπηλιώτισσας.

Η Μονή του Αγίου Γεωργίου χτίστηκε κατά τα τελευταία χρόνια της Ενετοκρατίας και απέκτησε τέτοια φήμη που τα επόμενα χρόνια έγινε ένα από τα μεγαλύτερα προσκυνήματα της Κρήτης.

Η Μονή της Παναγίας της Σπηλιώτισσας βρίσκεται ανάμεσα στα χωριά Άγιος Βασίλειος και Χουδέτσι.

Ιερά μονη Αγίου Γεωργίου του Επανωσήφη

Η Ιερά Μονή του Αγίου Γεωργίου του Απανωσήφη ή Επανωσήφη, βρίσκεται στο κέντρο περίπου του νομού Ηρακλείου και της Κρήτης γενικότερα. Είναι το μεγαλύτερο μοναστήρι από την ίδρυσή του στην Κρήτη σε αριθμό Μοναχών, όχι μόνο εγγεγραμμένων αλλά και εγκαταβιούντων. Η Μονή χτίστηκε κατά τα τελευταία χρόνια της Ενετοκρατίας και απέκτησε τέτοια φήμη που τα επόμενα χρόνια έγινε ένα από τα μεγαλύτερα προσκυνήματα της Κρήτης. Ο ακριβής χρόνος της ίδρυσης της Μονής παραμένει άγνωστος. Ο καθ. Τωμαδάκης την κατατάσσει ανάμεσα στα Μοναστήρια που λειτουργούσαν επί Ενετοκρατίας. Επίσης όσοι ασχολήθηκαν με την ιστορία της Μονής τοποθετούν την ίδρυσή της στα μέσα ή στα τέλη του 17ου αιώνα. Ένα σπουδαίο στοιχείο για τον καθορισμό της εποχής της ιδρύσεως της Μονής είναι η αναφερόμενη επιγραφή του τάφου του Μιχαήλ Μηλιαρά. Ο τάφος αυτός βρίσκεται στον περίβολο της Μονής, δεν σώζεται όμως η ανάγλυφη πλάκα με την χρονολογία 1614.

Ιερά μονή Παναγίας σπηλιώτισσας

Ανάμεσα στα χωριά Άγιος Βασίλειος και Χουδέτσι βρίσκεται η Μονή Παναγίας Σπηλιώτισσας. Ο ναός ιδρύθηκε στις αρχές του 17^{ου} αιώνα, μετά από την εύρεση της εικόνας της Παναγίας.

Το έτος 1649 δωρίθηκε στη Μονή του Σινά, λόγω των προνομίων της και από τότε είναι μετόχι Σιναϊτικό.

Εορτάζει από την 1^η έως τις 15 Αυγούστου, περίοδο κατά την οποία τελούνται οι ακολουθίες κατά την τάξη της Ορθοδόξου Εκκλησίας και είναι ανοικτή στους προσκυνητές. Η Μονή λόγω της στενότητας του χώρου και του ησυχαστικού χαρακτήρα της δεν έχει τη δυνατότητα να δέχεται οργανωμένα γκρουπ τουριστών.

Οινοποιεία

Στην Κρήτη το κρασί είναι μέρος της κουλτούρας των ανθρώπων. Η Κρήτη σήμερα στέκεται περήφανα δίπλα στις μεγάλες οινικές περιοχές της Ελλάδας και διαμορφώνει την δική της ταυτότητα, την δική της ποιότητα. Στο Δήμο υπάρχουν πολλά σύγχρονα οινοποιεία καθώς και η Ένωση Πεζών με τα ονομαστά κρασιά τους.

Οινοποιείο Τιτάκης

Το οινοποιείο βρίσκεται στον νομό Ηρακλείου, στον πλέον αμπελουργικό νομό της Κρήτης και συγκεκριμένα στους Κουνάβους, όπου καλλιεργείται η λευκή τοπική ποικιλία ΒΙΛΑΝΑ, και τα ερυθρά ΚΟΤΣΙΦΑΛΙ-ΜΑΝΤΗΛΑΡΙΑ.. .

Πρωταρχικός στόχος της ΤΙΤΑΚΗΣ Α.Ε είναι να αναδείξει τον πλούτο και τις δυνατότητες του ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΑΜΠΕΛΩΝΑ με γνώμονα την Ποιότητα.

Μίνως

Βρίσκεται στο κέντρο της κυριότερης αμπελοοινικής περιοχής της Κρήτης, τα Πεζά. 17 χλμ. νότια του Ηρακλείου, 12 χλμ. από το παλάτι της Κνωσσού και 5 χλμ. από το μινωικό πατητήρι του Βαθύπετρου.

Η ιστορία της ξεκινάει στα μέσα του 19^{ου} αιώνα με κύριο χαρακτηριστικό το Χάνι του Αντωνάκη στα Πεζά. Εκεί οι ταξιδιώτες είχαν τη δυνατότητα να ξεκουράσουν εαυτούς και ζώα από τη διαδρομή που έκαναν από και προς τη «Χώρα» όταν ακόμα οι πόρτες έκλειναν κατά τη διάρκεια της νύχτας. Ήταν η ευκαιρία να γευτούν ένα πιάτο ζεστό φαγητό και ένα ποτήρι κρασί.

Η πρώτη εμφιάλωση κρασιού στο νησί επιχειρείται με επιτυχία από τη ΜΙΝΩΣ στα 1952. Προσθέτει στην επωνυμία της το στοιχείο της "Εξαγωγικής εταιρείας" καθώς οι ως τότε πελάτες της στο εξωτερικό αρχίζουν να εμπορεύονται αντί για το χύμα, το εμφιαλωμένο κρασί της ΜΙΝΩΣ. Χάριν των προσπαθειών της ΜΙΝΩΣ, η ευρύτερη περιοχή των Πεζών αναγνωρίζεται σαν Ονομασίας Προέλευσης Ανωτέρας Ποιότητας, τόσο για τα Λευκά της κρασιά όσο και για τα Ερυθρά της

Μηλιάρακης

Στα πρώτα χρόνια της Κρητικής Πολιτείας (1898-1913) βρέθηκαν πολλοί κάτοικοι των Πεζών με πολύ αξιόλογες ιδιοκτησίες στα πιο κεντρικά σημεία του οικισμού. Επίσης, οι καλές οικονομικές συνθήκες της εποχής ωφέλησαν τους τολμηρούς επιχειρηματίες.

Η εταιρεία θέλοντας να φέρει το κοινό πιο κοντά στον κόσμο του κρασιού και στα μυστικά του, προχώρησε στη δημιουργία ενός χώρου παρουσίασης και γευστιγνωσίας εντός του οινοποιείου στα Πεζά. Η αίθουσα "Σήφης Μηλιάρακης" στεγάζει λαογραφικά και παλαιά εκθέματα, καθώς και όλη την υποδομή, τόσο για την οπτικοακουστική ενημέρωση της παραγωγής και εμφιάλωσης των κρασιών ΜΙΝΩΣ, όσο και για τη γευστική δοκιμασία τους

Ο χώρος αυτός επιδοτούμενος από το κοινοτικό πρόγραμμα LEADER II, δημιουργήθηκε από μια σημαντική επέμβαση ανάπλασης μέρους του παλαιού οινοποιείου σε επιφάνεια 900 τ.μ..

Οινοποιείο Λυραράκης

Το 1966 ιδρύθηκε η εταιρεία που έφερε τον διακριτικό τίτλο ΟΙΝΟΠΟΙΑ ΑΛΑΓΝΙΟΥ - ΑΦΟΙ ΛΥΡΑΡΑΚΗ & Α. ΠΑΥΛΑΚΗΣ Ο.Ε.

Μ' αυτή τη μορφή λειτούργησε μέχρι το 1977 οπότε και μετετράπη σε Α.Ε. με τον διακριτικό τίτλο Γ.Ε.Α. Α.Ε. ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΛΑΓΝΙΟΥ.

Με την ίδρυση της εταιρείας, άρχισε ταυτόχρονα και η εγκατάσταση των καλύτερων ντόπιων ποικιλιών που εκείνη την περίοδο ήταν η Βηλάνα, το Κοτσιφάλι και η Μανδηλαριά. Δημιουργήθηκε ο πρώτος οργανωμένος αμπελώνας από την ποικιλία Βηλάνα, ο οποίος αποτέλεσε αργότερα κέντρο εφοδιασμού των αγροτών της περιοχής με κληματίδες για αυτόριζα φυτά και αργότερα μετά την εμφάνιση της φυλλοξήρας στο νησί το βασικό τροφοδοτή του συνεταιριστικού και των ιδιωτικών φυτωρίων με εμβόλια αυτής της ποικιλίας

Οινοποιείο Στυλιανού

Το οινοποιείο Στυλιανού ιδρύθηκε το 2004 και οινοποιεί αποκλειστικά και μόνο σταφύλια βιολογικής καλλιέργειας από τους ιδιόκτητους αμπελώνες του σε περιορισμένο αριθμό φιαλών.

Στον αμπελώνα καλλιεργούνται οι παραδοσιακές κρητικές ποικιλίες Κοτσιφάλι, Μαντιλάρι για τα ερυθρά και Βιλάνα, Θρασαθήρι, Βιδιάνο για τα λευκά.

Mediterra Οινοποιητική Α.Ε.

Η εταιρεία, ιδρύθηκε το 1973 στον οικισμό Κουνάβοι του δήμου Νίκος Καζαντζάκης του Ηρακλείου Κρήτης. Κύρια δραστηριότητα της είναι η παραγωγή εμφιαλωμένων κρασιών υψηλής ποιότητας από γηγενείς και ξένες ποικιλίες. Όραμα της εταιρείας είναι η διεθνής καταξίωση των κρητικών ποικιλιών σταφυλιού, η ανάδειξη ξενικών ποικιλιών που έχουν επιτυχώς εγκλιματιστεί στις εδαφοκλιματολογικές συνθήκες του νησιού και η διερεύνηση και αξιοποίηση του αμπελοοινικού δυναμικού της χώρας μας.

Κτήμα Μιχαλάκη

Το 1962 ιδρύεται η εταιρεία «Υιοί Γεωργίου Μιχαλάκη», από την οποία έχουν προέλθει οι σημερινές αμπελουργικές και οινοποιητικές δραστηριότητες.

Η εταιρεία λίγο μετά το 1980 αλλάζει νομική μορφή, μετατρέπεται σε Ανώνυμη Εταιρεία και μετεγκαθίσταται σε νέες εγκαταστάσεις. Σήμερα στις εγκαταστάσεις αυτές λειτουργεί σύγχρονο δίκτυο διανομής και αποθηκευτικοί χώροι 6000m².

Στις αρχές του 2000 ιδρύεται η θυγατρική εταιρεία «Αμπελώνες Μιχαλάκη Α.Ε.» η οποία ασχολείται με

την αμπελοκαλλιέργεια στο 430 στρεμμάτων «Κτήμα Μιχαλάκη» και με την διαχείριση του νέου οινοποιείου μέσα στο κτήμα.

Στο προικισμένο με λόφους και χείμαρρους φυσικό περιβάλλον, οι παλιές ντόπιες ποικιλίες συνδυάζονται με τις διεθνείς και προκαλούν τη δημιουργικότητα και την εξέλιξη των κρασιών. Βιδιανό, Θρασαθήρι, Πλυτό, Δαφνί, Μοσχάτο Σπίνας & Malvasia di Candia είναι οι παλιές ντόπιες ποικιλίες που καλλιεργούνται στις πλαγιές του κτήματος και συνυπάρχουν με τις κλασσικές Βηλάνα, Κοτσιφάλι & Μαντηλάρι. Τον αμπελώνα συμπληρώνουν αμπελοτεμάχια με Cabernet, Syrah, Merlot, Chardonnay & Sauvignon.

Η θέα από το οινοποιείο, που βρίσκεται στον ψηλότερο λόφο του κτήματος, αποτελεί σίγουρα σημαντικό παράγοντα δημιουργίας των εμπνευσμένων κρασιών μας. Όμως το μυστικό τους βρίσκεται πραγματικά, στα ευλογημένα χώματα, στο καταπληκτικό μικροκλίμα της περιοχής μας με τους βόρειους ανέμους του Αιγαίου πελάγους και ίσως το πιο σημαντικό, στο όραμα των ανθρώπων που συμμετέχουν.

Κτήμα Ταμιωλάκη

Το κτήμα της οικογένειας Ταμιωλάκη βρίσκεται δίπλα από τον οικισμό Χουδέτσι του Δήμου Νίκος Καζαντζάκης, στο Νομό Ηρακλείου της Κρήτης.

Η περιοχή ανήκει στη ζώνη Ο.Π.Α.Π. (Ονομασίας Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας) ΠΕΖΑ και απέχει 15 περίπου χλμ από τους αρχαιολογικούς θησαυρούς της Κνωσσού και 5 χλμ από το ηλικίας 4.000 χρόνων πατητήρι στο Βαθύπετρο.

Το κτήμα, το οποίο αποτελείται από ένα αμπελώνα βιολογικής καλλιέργειας 50 περίπου στρεμμάτων και ένα πλήρως εξοπλισμένο σύγχρονο οινοποιείο, συνιστά μια αμιγώς οικογενειακή επιχείρηση, της οποίας τα μέλη έχουν καταβολές, εμπειρία, σπουδές και ενδιαφέροντα μέσα από τον χώρο των κρασιών. Το κτήμα δημιουργήθηκε για να παράγει ποιοτικά προϊόντα, τα οποία να προβάλλουν με τον καλύτερο τρόπο το γευστικό πλούτο και την ιδιαιτερότητα των κρασιών της Κρήτης.

Μ' αυτή τη προοπτική έγινε η επιλογή της θέσης του, στην οποία το οικοσύστημα είναι ιδανικό για την παραγωγή εκλεκτής ποιότητας σταφυλιών, όπως επίσης και η επιλογή των ποικιλιών οινοσταφυλών οι οποίες φυτεύτηκαν. Έτσι, εκτός από τις γνωστές ποικιλίες της περιοχής Κοτσιφάλι, Μαντηλάρι και Βηλάνα, επιλέχθηκαν και μερικές σπάνιες ντόπιες ποικιλίες όπως είναι το Βιδιανό, το Δαφνί, το Πλυτό το Θρασαθήρι και το Μοσχάτο Σπίνας, πολύτιμες ποικιλίες της κρητικής γης, οι οποίες σε πειραματικές οινοποιήσεις έχουν δώσει οίνους εξαιρετικής ποιότητας.

Σ' αυτές τις ποικιλίες προστέθηκαν πρόσφατα και μερικές ξένες, από τις πιο φημισμένες διεθνώς για τους εξαιρετικούς οίνους που δίνουν. Ποικιλίες όπως το Syrah, το Merlot και το Cabernet (ερυθρές),

αλλά και το Chardonnay και το Sauvignon Blanc (λευκές), συμπληρώνουν την πολυποικιλιακή σύνθεση του αμπελώνα του κτήματος, δημιουργώντας ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες προοπτικές για την παραγωγή οίνων από συνδυασμούς ντόπιων και ξένων ποικιλιών.

Το οινοποιείο ολοκληρώθηκε το 2003 οπότε και πραγματοποιήθηκε η πρώτη οινοποίηση. Η παραγωγική του δυνατότητα η οποία προβλέπεται σύντομα να διπλασιασθεί, φθάνει σήμερα τις 50000 φιάλες το χρόνο.

Το κτήμα είναι ανοικτό για τους επισκέπτες όλο το χρόνο. Σε όσους επιθυμούν να δοκιμάσουν κρασιά και να ενημερωθούν σχετικά με την καλλιέργεια των αμπελιών και τους τρόπους οινοποίησης, υπάρχει αίθουσα γευσιγνωσίας ικανή να φιλοξενήσει 30 περίπου άτομα.

Οινοποιείο Πατεριανάκη

Η εταιρεία "Κτήμα Πατεριανάκη - Μελισσόκηπος ΑΕ" ιδρύθηκε στο τέλος του 1997, όταν παρήγαγε και εμφιάλωσε το πρώτο της κρασί.

Αρχικό μέλημα ήταν η δημιουργία νέου αμπελώνα από γηγενείς, συχνά σπάνιες ποικιλίες, ο οποίος προστέθηκε στον παλαιότερο. Η ενιαία έκταση των αμπελώνων του κτήματος είναι πλέον πάνω από 160 στρέμματα, τα οποία αναπτύχθηκαν περιμετρικά του οινοποιείου. Οι ποικιλίες των σταφυλιών διαλέχτηκαν με προσοχή ώστε να είναι απόλυτα προσαρμοσμένες στις τοπικές εδαφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες.

Παράλληλα δημιουργήθηκε ένα νέο οινοποιείο, μέσα στον αμπελώνα, συνολικού εμβαδού δυο χιλιάδων τετραγωνικών μέτρων (2000τμ), το οποίο αποτελείται από χώρους οινοποίησης και εμφιάλωσης, χώρους αποθήκευσης προϊόντων, υπόγειες κάβες βαρελιών και φιαλών και ένα άρτια εξοπλισμένο εργαστήριο αναλύσεων.

Σήμερα, στο κτήμα κατασκευάστηκαν αγροτουριστικές σουίτες υψηλών προδιαγραφών. Συνάμα έχει δημιουργηθεί και είναι σε τελικό στάδιο λειτουργίας ένας χώρος φιλοξενίας και γευσιγνωσίας, για τους εκλεκτούς προσκεκλημένους που επιθυμούν να ξεναγηθούν στον ιδιόκτητο αμπελώνα του κτήματος, προκειμένου να απολαύσουν τα κρασιά μας και την Κρητική φιλοξενία.

Ένωση Πεζών

Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Πεζών βρίσκεται στο νομό Ηρακλείου Κρήτης, στο Δήμο Νίκου Καζαντζάκη. Ιδρύθηκε το 1933 και σήμερα αποτελείται από 19 πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, με 3000 περίπου μέλη.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 75 ετών, με τη βοήθεια των τελευταίων τεχνολογικών εξελίξεων και των ιδανικών εδαφοκλιματολογικών συνθηκών της περιοχής, η Ένωση Πεζών παράγει κρασί και

ελαιόλαδο εξαιρετικής και σταθερής ποιότητας. Αυτό έχει αναγνωριστεί διεθνώς και τα προϊόντα της έχουν επανειλημμένως βραβευτεί σε διεθνείς εκθέσεις και γευστικές δοκιμασίες.

- 2^ο Πανελλήνιο Βραβείο, Εξαιρετικό Παρθένο Ελαιόλαδο ΠΟΠ ΠΕΖΑ, Δρόμοι της Ελιάς, Αθήνα 2007
- 1^ο Αστέρι συσκευασίας, Ελαιόλαδο σε ασκό 3 και 5 λίτρων, Αθήνα 2005
- Χρυσό Βραβείο, Διεθνής Διαγωνισμός Ελαιολάδου, Ζυρίχη 2003
- Αργυρό μετάλλιο, λάδι ΠΟΠ ΠΕΖΑ, Great Taste Awards, Λονδίνο 2003
- Βραβείο ποιότητας & πρωτοποριακής συσκευασίας ελαιολάδου ΝΗΣΟΣ, ΠΑΣΕΓΕΣ, Θεσσαλονίκη 2003
- Εξαιρετικό Παρθένο Ελαιόλαδο Ένωσις, Παρίσι 1989
- Οίνος Ο.Π.Α.Π. Mantiko, Αθήνα 1978

Διαδρομές εναλλακτικού τουρισμού

Ο Δήμος Αρχανών αποτελεί προορισμό επισκεπτών αλλοδαπών και μη, διαφόρων ηλικιών, με ποικίλα ενδιαφέροντα. Οι επισκέπτες, εκτός από τα μουσεία που λειτουργούν στις Αρχάνες, τους γνωστούς αρχαιολογικούς χώρους (Ανεμόσπηλια, Φουρνί, Τουρκογειτονιά, Βαθύπετρο) και τα ιστορικά μνημεία (γέφυρα στο Καρυδάκι), έχουν την δυνατότητα να επισκεφτούν και κάποιους επιπλέον ενδιαφέροντες προορισμούς. Ειδικότερα:

A. Με το αυτοκίνητο

- *Αρχάνες - Κορυφή Γιούχτα*

Διανύοντας ασφαλτοστρωμένο δρόμο 4χλμ. νότια από τον οικισμό των Αρχανών, πριν τον αρχαιολογικό χώρο του Βαθυπέτρου, υπάρχει χωματόδρομος προς την κορυφή του Γιούχτα. Μετά από 4,2 χλμ. ο χωματόδρομος τελειώνει και ξεκινούν 2 μονοπάτια. Το ένα οδηγεί στον Αφέντη Χριστό και το άλλο στην Ψηλή Κορυφή που βρίσκεται το Ιερό κορυφής . Από το Ιερό Κορυφής το μονοπάτι συνεχίζει για Αλωνάκι και Ανεμοσπηλια.

- *Κάτω Μύλος – Φαράγγι Αγ. Ειρήνης – Ενετική γέφυρα στο Καρυδάκι - Σίλαμος – Υδατογέφυρα Αγ. Ειρήνης*

Η ασφαλτοστρωμένη διαδρομή που διέρχεται μέσα από το φαράγγι και βρίσκεται παράλληλα με την κοίτη και στο ύψος αυτής, του ποταμού Κατσαμπά, δίνει στον επισκέπτη την δυνατότητα να γνωρίσει το φαράγγι εκ των έσω. Η διαδρομή ξεκινάει από τον οικισμό στη θέση Κάτω Μύλος και διανύοντας μια απόσταση 4,5χλμ. καταλήγει στο χωριό Σίλαμος. Στρίβοντας δεξιά στη κεντρική

πλατεία και πάλι δεξιά 1χλμ. πιο κάτω, ο επισκέπτης φτάνει από ένα στενό χωματόδρομο που περνάει μέσα από αμπελώνες, στην υδατογέφυρα της Αγ. Ειρήνης.

- *Αρχάνες - Βαθύπετρο - Οικισμός Βαθυπέτρου*

Διανύοντας ασφαλτοστρωμένο δρόμο 5χλμ. νότια από τον οικισμό των Αρχανών συναντούμε τον αρχαιολογικό χώρο του Βαθυπετρου, ο οποίος είναι επισκέψιμος καθημερινά από 08:00-15:00μ.μ., εκτός Τρίτης.

Στη συνέχεια, ο επισκέπτης μπορεί να κατευθυνθεί στον οικισμό του Βαθυπέτρου ακολουθώντας νότια τον κεντρικό δρόμο και σε απόσταση 1χλμ. Ο οικισμός βρίσκεται ανατολικά από τον κεντρικό δρόμο και ο επισκέπτης μπορεί να σταματήσει για ξεκούραση και πικ-νικ.

- *Κ. Αρχάνες - Δασική έκταση Κεφάλας - Φουρνί*

Περνώντας μέσα από το χωριό των Κ. Αρχανών, ακολουθώντας δυτική κατεύθυνση, ανηφορίζουμε στον λόφο της "Κεφάλας", όπου η σήμανση οδηγεί στον αρχαιολογικό χώρο του «Φουρνι.

B. Με τα πόδια

Αρχάνες – Κορυφή Γιούχτα

Ξεκινώντας από την κεντρική πλατεία του χωριού προς τα δυτικά, συναντά κανείς το διανοιγμένο μονοπάτι προς την κορυφή του βουνού. Η διαδρομή, που διαρκεί περίπου 1 ώρα, είναι εντυπωσιακή, μέσα από λουλούδια, από τα οποία ξεχωρίζουν οι κρητικές ορχιδέες την Άνοιξη.

Στην κορυφή βρίσκεται το εκκλησάκι του Αφέντη Χριστού. Από το συγκεκριμένο σημείο είναι μοναδική η θέα όχι μόνο του χωριού αλλά και της ευρύτερης περιοχής των Αρχανών. Από τον Αφέντη Χριστό ξεκινάει ένα μονοπάτι που οδηγεί στο Ιερό Κορυφής - Αλωνάκι - Ανεμόσπηλια.

Κάτω Μύλος – Καρυδακιανή γέφυρα

Περίπου 2 χλμ μετά τον Κάτω Μύλο, ο περιπατητής έχει τη δυνατότητα να ακολουθήσει ένα ήπιο αλλά κατηφορικό μονοπάτι το οποίο οδηγεί ακριβώς στην κοίτη του ποταμού και να προχωρήσει σε μια όχι και τόσο ομαλή διαδρομή, ακριβώς παράλληλα με το ποτάμι. Η Καρυδακιανή γέφυρα δεν είναι εύκολα ορατή από το δρόμο αλλά την αντικρύζει όποιος κατέβει στην κοίτη του ποταμού. Στον λόφο ανατολικά από αυτή την γέφυρα βρίσκεται η παλιά εκκλησία της Παναγίας της Καρδιώτισσας.

Αρχάνες - Φουρνί

Η διαδρομή ξεκινάει από τις Αρχάνες. Αριστερά από το κτίριο του Παλαιού Δημοτικού σχολείου οδηγούμαστε σε ένα σταυροδρόμι. Η σήμανση καθοδηγεί στο παλιό μινωικό μονοπάτι που καταλήγει στον αρχαιολογικό χώρο στο "Φουρνί". Η διαδρομή αυτή είναι υπέροχη, ιδίως την Άνοιξη που ευωδιάζουν τα αρωματικά αυτοφυή φυτά.

Προτεινόμενες διαδρομές μέσα στους οικισμούς

α. Παραδοσιακός οικισμός – Αρχαιολογική Συλλογή - Τουρκογειτονία

Ωρες επισκέψεων Αρχαιολογικής Συλλογής: Καθημερινά 08:00 - 14:00, πλην Τρίτης

β. Περιήγηση στα στενά των Κ. Αρχανών

γ. Περιήγηση στον οικισμό των Πατσιδών

δ. Επισκέψεις στις εκκλησίες που βρίσκονται εντός και εκτός οικισμών

ε. Επισκέψεις στα ιδιωτικά μουσεία και συλλογές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.1: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Παρακαλούμε αν έχετε χρόνο και διάθεση, συμπληρώστε το παρακάτω ερωτηματολόγιο, που εξυπηρετεί ακαδημαϊκούς σκοπούς:

- 1) Φύλο: Άντρας Γυναίκα
- 2) Ηλικία: 15 – 25 26 – 45 46 – 65 65 και άνω
- 3) Εθνικότητα: ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΓΑΛΛΟΙ ΙΤΑΛΟΙ ΑΛΛΟ: _____
- 4) Επίπεδο μόρφωσης:
Βασικό Μέσο Ανώτερο Ανώτατο Δεν απαντώ
- 5) Μηνιαίο εισόδημα:
Έως 800€ 800 - 1500 1500 και άνω Δεν απαντώ
- 6) Επαγγελματική ιδιότητα
Ελεύθερος επαγγελματίας
Ιδ. υπάλληλος
Δημόσιος Υπάλληλος
Φοιτητής
Άνεργος
Άλλο: _____
- 7) Διάρκεια παραμονής
Λιγότερο από 1 εβδομάδα
1-2 εβδομάδες
Περισσότερο από 2 εβδομάδες
- 8) Είναι η πρώτη φορά που επισκέπτεστε το Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων;
ΝΑΙ ΟΧΙ
- 9) Συνήθως ταξιδεύετε:
Μόνος
Με φίλους
Με σύντροφο
Με την οικογένεια
- 10) Ποιος ο λόγος της επίσκεψής σας;
Χαλάρωση
Επαγγελματικός

Γνωριμία με το τόπο επίσκεψης

Επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους

11) Ταξιδεύετε:

Μόνο το χειμώνα

Μόνο την άνοιξη

Μόνο το καλοκαίρι

Μόνο το φθινόπωρο

Οποιαδήποτε στιγμή του χρόνου

12) Ποιά μορφή τουρισμού από τις παρακάτω θα σας ενδιέφερε περισσότερο;

Φυσιολατρικός τουρισμός – οικοτουρισμός

Γαστρονομικός

Οινοτουρισμός

Θρησκευτικός

Πολιτιστικός

13) Γνωρίζετε για τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού που προσφέρει ο Δήμος Αρχανών- Αστερουσίων;

ΝΑΙ ΟΧΙ

14) Έχετε λάβει μέρος σαν επισκέπτης σε κάποια από τις δραστηριότητες (π.χ. πολιτιστικές εκδηλώσεις, φεστιβάλ κλπ) που διοργάνωσε ο Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων;

ΝΑΙ ΟΧΙ

15) Εάν ναι, σε ποια;

πολιτιστικό φεστιβάλ στο Χουδέτσι

πολιτιστική κατασκήνωση στο Αστρίτσι

πολιτιστικές εκδηλώσεις στις Αρχάνες

Άλλο: _____

16) Πως θα αξιολογούσατε την εμπειρία σας αυτή;

Ελλιπής

Μετρια

Καλή

Πολύ καλή

Άριστη

17) Τι θα θέλατε να βελτιωθεί από τα παρακάτω;

οδικό δίκτυο

ενημέρωση - πληροφόρηση

αριθμός και είδος καταλυμάτων

Άλλο: _____

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

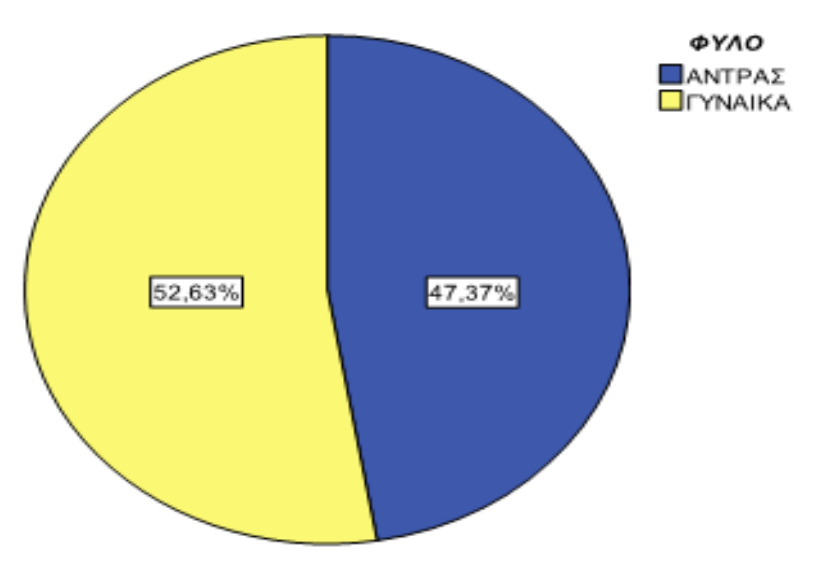
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.2: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ-ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Μετά την συμπλήρωση 57 ερωτηματολογίων από επισκέπτες του δήμου παρατίθενται τα ακόλουθα αποτελέσματα των 17 ερωτημάτων.

ΦΥΛΟ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΝΤΡΑΣ	27	47,4	47,4	47,4
	ΓΥΝΑΙΚΑ	30	52,6	52,6	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 1:Φύλο ερωτηθέντων

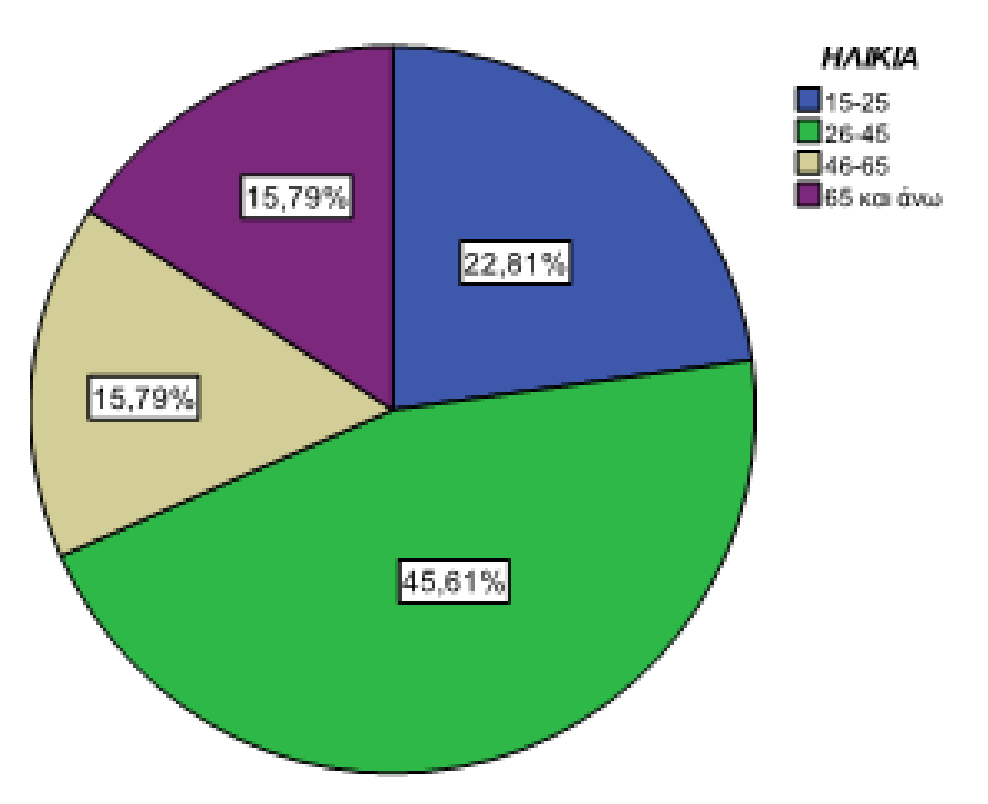
Γράφημα 1:Φύλο ερωτηθέντων

Σε σύνολο 57 ερωτηματολογίων τα 30 απαντήθηκαν από γυναίκες και 27 από άντρες επισκέπτες.

ΗΛΙΚΙΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	15-25	13	22,8	22,8	22,8
	26-45	26	45,6	45,6	68,4
	46-65	9	15,8	15,8	84,2
	65 και άνω	9	15,8	15,8	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 2: Ηλικία επισκεπτών

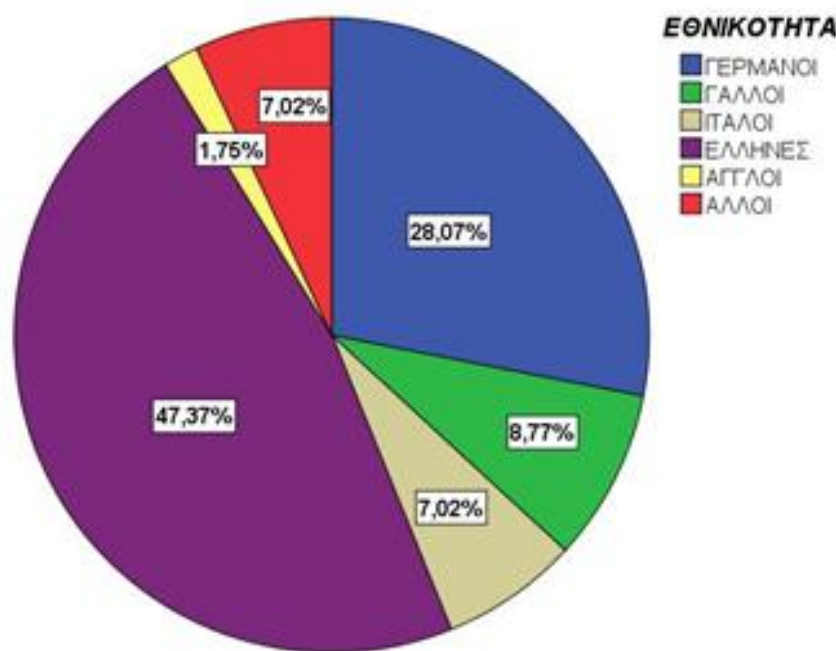
Γράφημα 2: Ηλικία επισκεπτών

Εκ των 57, οι 26 ερωτηθέντες κυμαίνονται από 26 έως 45 ετών, 13 άτομα από το δείγμα είναι 15 έως 25 ετών ενώ 9 άτομα 46 έως 65 και επίσης 9 65 ετών και άνω αντίστοιχα.

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΓΕΡΜΑΝΟΙ	16	28,1	28,1	28,1
	ΓΑΛΛΟΙ	5	8,8	8,8	36,8
	ΙΤΑΛΟΙ	4	7,0	7,0	43,9
	ΕΛΛΗΝΕΣ	27	47,4	47,4	91,2
	ΑΓΓΛΟΙ	1	1,8	1,8	93,0
	ΆΛΛΟΙ	4	7,0	7,0	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 3:Εθνικότητα

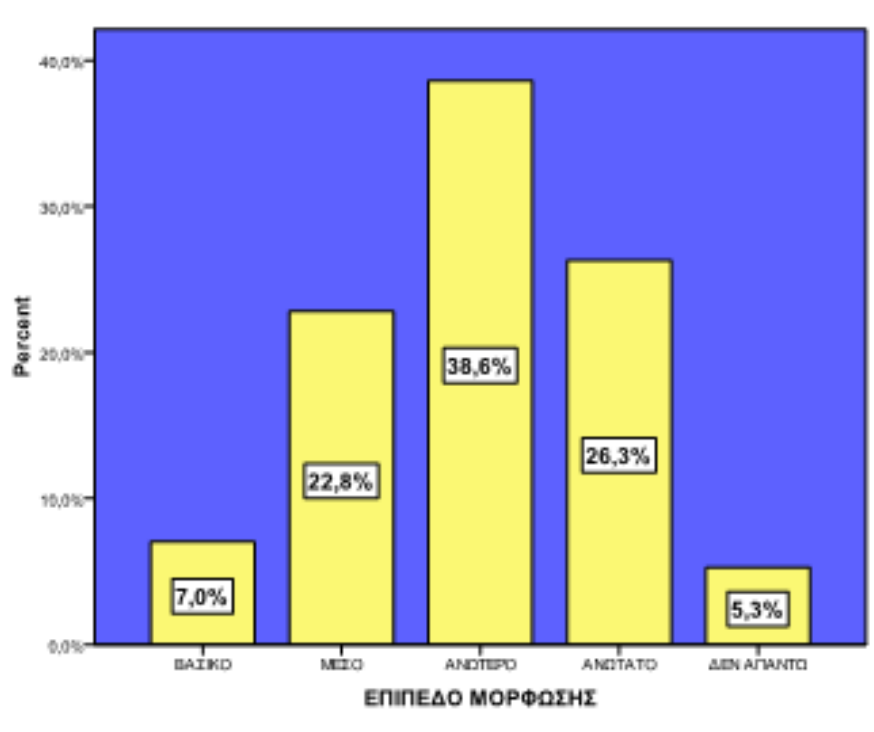
Γράφημα 3:Εθνικότητα

Συντριπτική πλειοψηφία με 47,4 % έχουν οι Έλληνες επισκέπτες ενώ με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν οι Γερμανοί με 28,07%, οι Γάλλοι αρκετά πιο χαμηλά με 8,77%, ακολουθούν οι Ιταλοί με 7%, οι Άγγλοι μόλις με 1.8% ενώ άλλες εθνικότητες αποτέλεσε το 7% του δείγματος.

ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΒΑΣΙΚΟ	4	7,0	7,0	7,0
	ΜΕΣΟ	13	22,8	22,8	29,8
	ΑΝΩΤΕΡΟ	22	38,6	38,6	68,4
	ΑΝΩΤΑΤΟ	15	26,3	26,3	94,7
	ΔΕΝ ΑΠΑΝΤΩ	3	5,3	5,3	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 4: Επίπεδο μόρφωσης

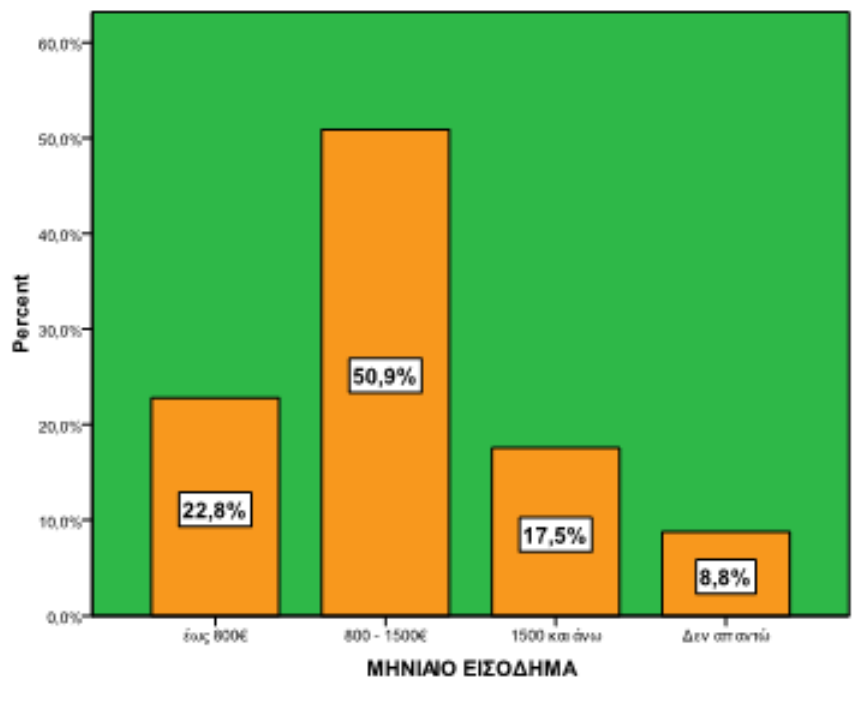
Γράφημα 4: Επίπεδο μόρφωσης

Στην ερώτηση που αφορά το επίπεδο μόρφωσης των ερωτηθέντων 22 άτομα απάντησαν ανώτερο, 15 άτομα απάντησαν ανώτατο, 13 έδωσαν σαν απάντηση το μέσο επίπεδο, μόλις 4 απάντησαν βασικό ενώ 3 άτομα δεν θέλησαν να απαντήσουν στη ερώτηση.

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	έως 800€	13	22,8	22,8	22,8
	800 - 1500€	29	50,9	50,9	73,7
	1500 και άνω	10	17,5	17,5	91,2
	Δεν απαντώ	5	8,8	8,8	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 5:Μηνιαίο εισόδημα

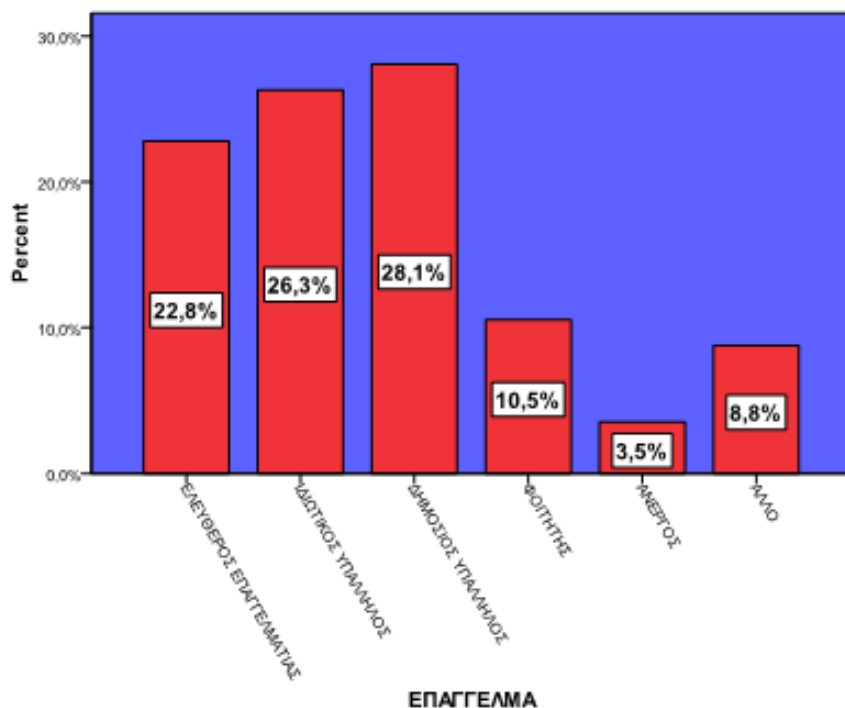
Γράφημα 5:Μηνιαίο εισόδημα

Όσο αφορά το μηνιαίο εισόδημα όσων απάντησαν το 50,9% δηλώνουν εισόδημα από 800 έως 1500 ευρώ μηνιαίως, 22,8% υποστήριξαν πως δηλώνουν λιγότερα από 800 ευρώ και 17,5% δηλώνουν περισσότερα από 1500 ευρώ το μήνα. Τέλος, 8,8% δεν θέλησε να απαντήσει στην ερώτηση αυτή...

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	13	22,8	22,8	22,8
	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	15	26,3	26,3	49,1
	ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	16	28,1	28,1	77,2
	ΦΟΙΤΗΤΗΣ	6	10,5	10,5	87,7
	ΑΝΕΡΓΟΣ	2	3,5	3,5	91,2
	ΆΛΛΟ	5	8,8	8,8	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 6:Επάγγελμα

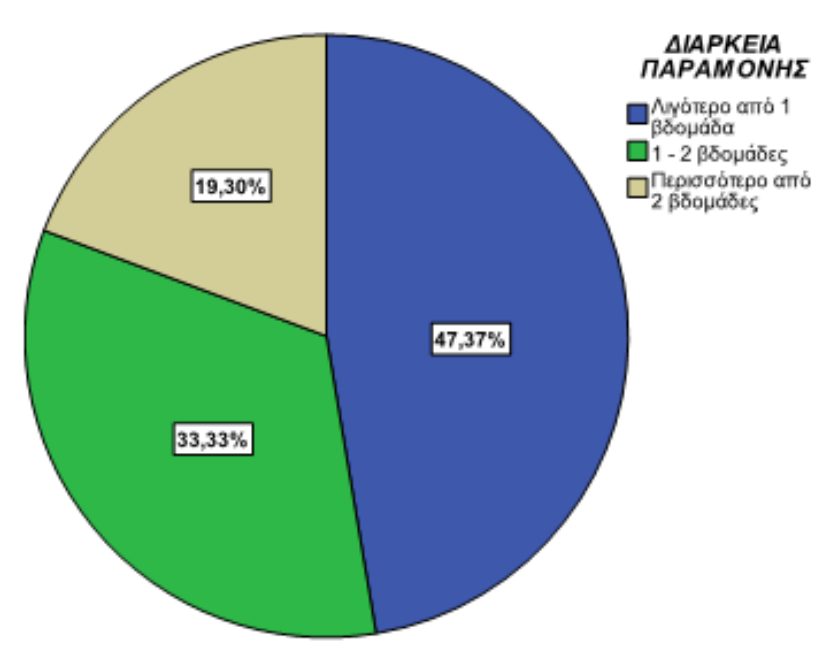
Γράφημα 6:Επάγγελμα

Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματά μας από το σύνολο των 57 ατόμων οι 16 εργάζονται σαν δημόσιοι υπάλληλοι, 15 σαν ιδιωτικοί υπάλληλοι, 13 άτομα εργάζονται σαν ελεύθεροι επαγγελματίες, 6 άτομα είναι φοιτητές, 2 άτομα είναι χωρίς εργασία ενώ άλλο απάντησαν 5 άτομα από το δείγμα μας.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λιγότερο από 1 βδομάδα	27	47,4	47,4	47,4
	1 - 2 βδομάδες	19	33,3	33,3	80,7
	Περισσότερο από 2 βδομάδες	11	19,3	19,3	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 7: Διάρκεια παραμονής

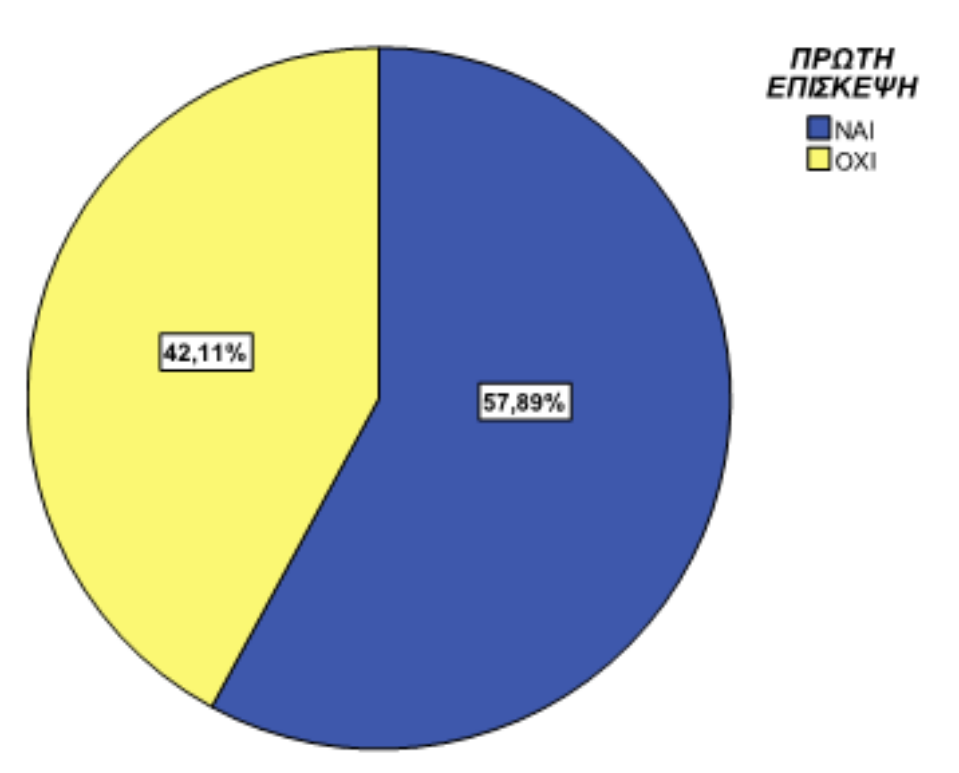
Γράφημα 7: Διάρκεια παραμονής

Ο χρόνος παραμονής ήταν περιορισμένος καθώς 27 από τους επισκέπτες έμειναν λιγότερο από μια βδομάδα, 19 άτομα έμειναν από 1 έως 2 βδομάδες ενώ μόλις 11 άτομα έμειναν για χρονικό διάστημα περισσότερο των 2 βδομάδων....

ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	33	57,9	57,9	57,9
	ΟΧΙ	23	40,4	40,4	98,2
	4	1	1,8	1,8	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 8:Πρώτη επίσκεψη

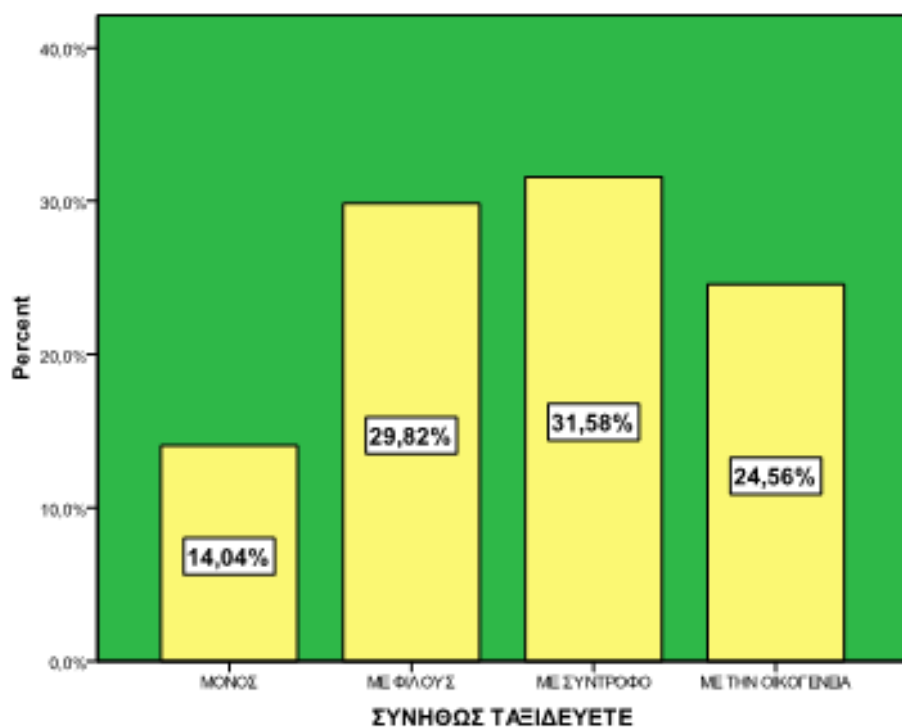
Γράφημα 8:Πρώτη επίσκεψη

Στην ερώτηση αν αυτή ήταν η πρώτη φορά που επισκέπτεστε το δήμο Αρχανών- Αστερουσίων το 57,89% απάντησε πως ναι, ενώ το 42,11% απάντησε πως έχει ξαναβρεθεί.

ΣΥΝΗΘΩΣ ΤΑΞΙΔΕΥΕΤΕ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΜΟΝΟΣ	8	14,0	14,0	14,0
	ΜΕ ΦΙΛΟΥΣ	17	29,8	29,8	43,9
	ΜΕ ΣΥΝΤΡΟΦΟ	18	31,6	31,6	75,4
	ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	14	24,6	24,6	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 9:Συνήθως ταξιδεύετε

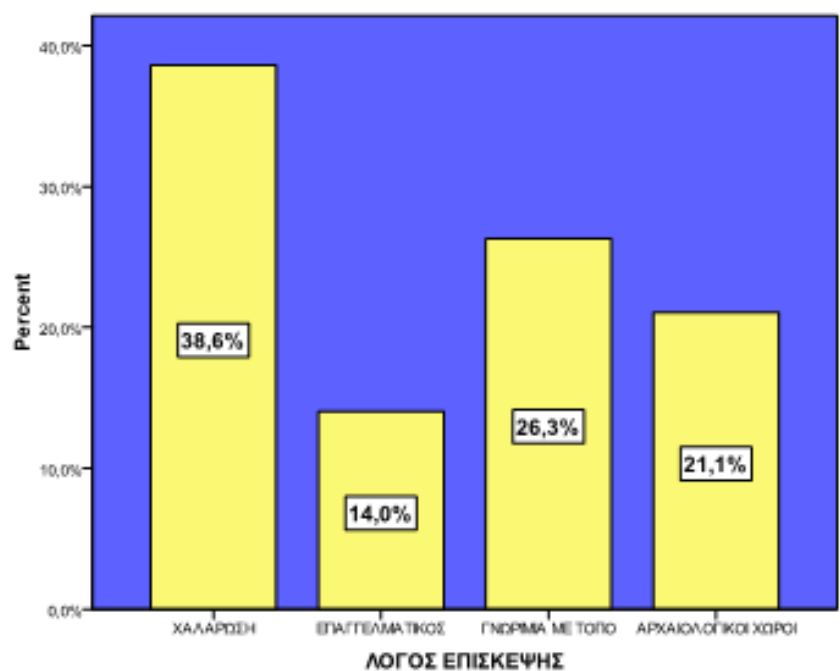
Γράφημα 9: Συνήθως ταξιδεύετε

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν προκύπτει ότι το 31,58% συνήθως ταξιδεύει μόνο με τη σύντροφο, το 29,82% ταξιδεύει με φίλους, 24,56% με την οικογένεια ενώ τέλος 14,04% επιλέγει να ταξιδεύει μόνος.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΧΑΛΑΡΩΣΗ	22	38,6	38,6	38,6
	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ	8	14,0	14,0	52,6
	ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΠΟ	15	26,3	26,3	78,9
	ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	12	21,1	21,1	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 10: Λόγος επίσκεψης

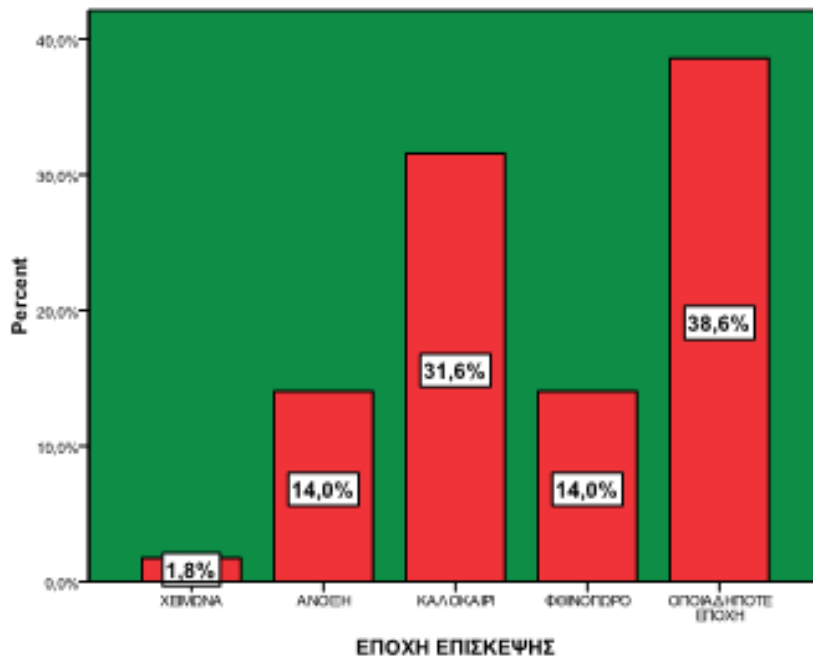
Γράφημα 10: Λόγος επίσκεψης

Στην ερώτηση ποιος είναι ο λόγος που επισκέπτεστε 22 ερωτηθέντες απάντησαν η χαλάρωση, 15 ερωτηθέντες θέλησαν να γνωρίσουν το τόπο, 12 άτομα για να επισκεφτούν τους αρχαιολογικούς χώρους ενώ 8 επικαλέστηκαν επαγγελματικούς λόγους.

ΕΠΟΧΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΧΕΙΜΩΝΑ	1	1,8	1,8	1,8
ΑΝΟΙΞΗ	8	14,0	14,0	15,8
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ	18	31,6	31,6	47,4
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ	8	14,0	14,0	61,4
ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΕΠΟΧΗ	22	38,6	38,6	100,0
Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 11:Εποχή επίσκεψης

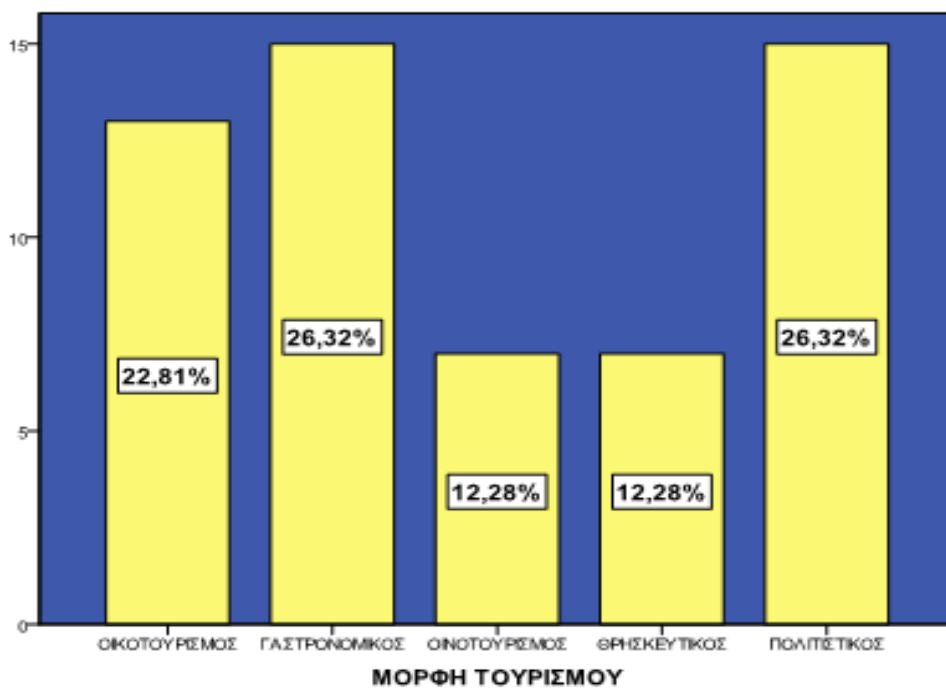
Γράφημα 11:Εποχή επίσκεψης

Όσο αφορά το ποια εποχή προτιμάται για να ταξίδι το 38,6% απάντησε πως όλες οι εποχές είναι το ίδιο, το 31,6% απάντησε το καλοκαίρι είναι η καλύτερη εποχή, 14% έδωσαν σαν απάντηση την άνοιξη ενώ ίδιο ποσοστό πήρε και το φθινόπωρο. Τέλος, ο χειμώνας προτιμάται μόλις από 1,8% του δείγματος.

ΜΟΡΦΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	13	22,8	22,8	22,8
	ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ	15	26,3	26,3	49,1
	ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	7	12,3	12,3	61,4
	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ	7	12,3	12,3	73,7
	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ	15	26,3	26,3	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 12:Μορφή τουρισμού

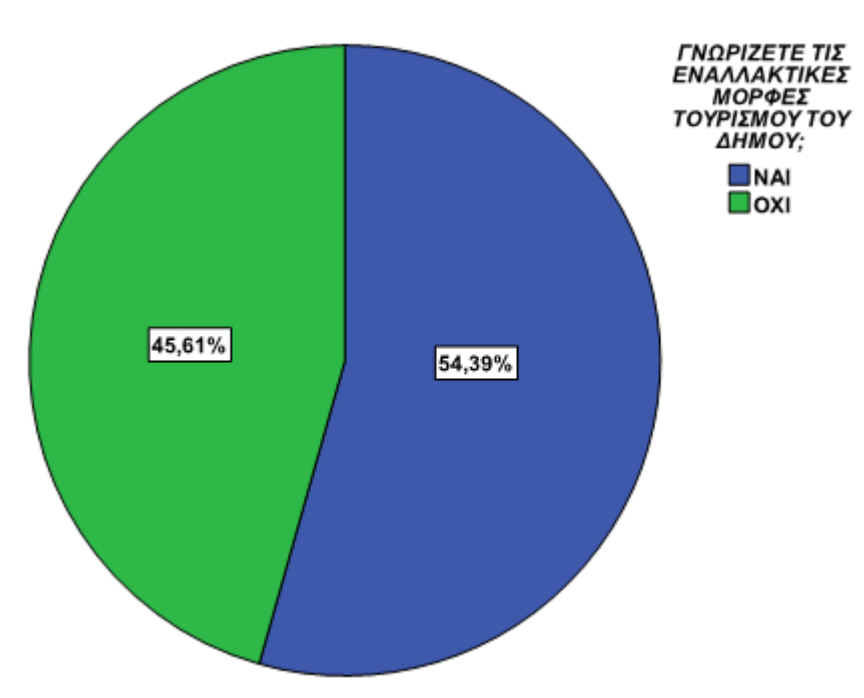
Γράφημα 12:Μορφή τουρισμού

Εξετάζοντας την προτίμηση των επισκεπτών όσο αφορά τις μορφές τουρισμού που θα ενδιαφέρονταν να πραγματοποιήσουν στην πρώτη θέση των προτιμήσεων με τις ίδιες απαντήσεις(15) βρίσκεται ο γαστρονομικός και ο πολιτιστικός τουρισμός. Ακολουθεί ο οικοτουρισμός με 13 ενώ τέλος συναντάμε τον οινοτουρισμό και θρησκευτικό τουρισμό με 7 απαντήσεις έκαστος.

ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	31	54,4	54,4	54,4
	ΟΧΙ	26	45,6	45,6	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 13: Γνωρίζετε τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού του δήμου;

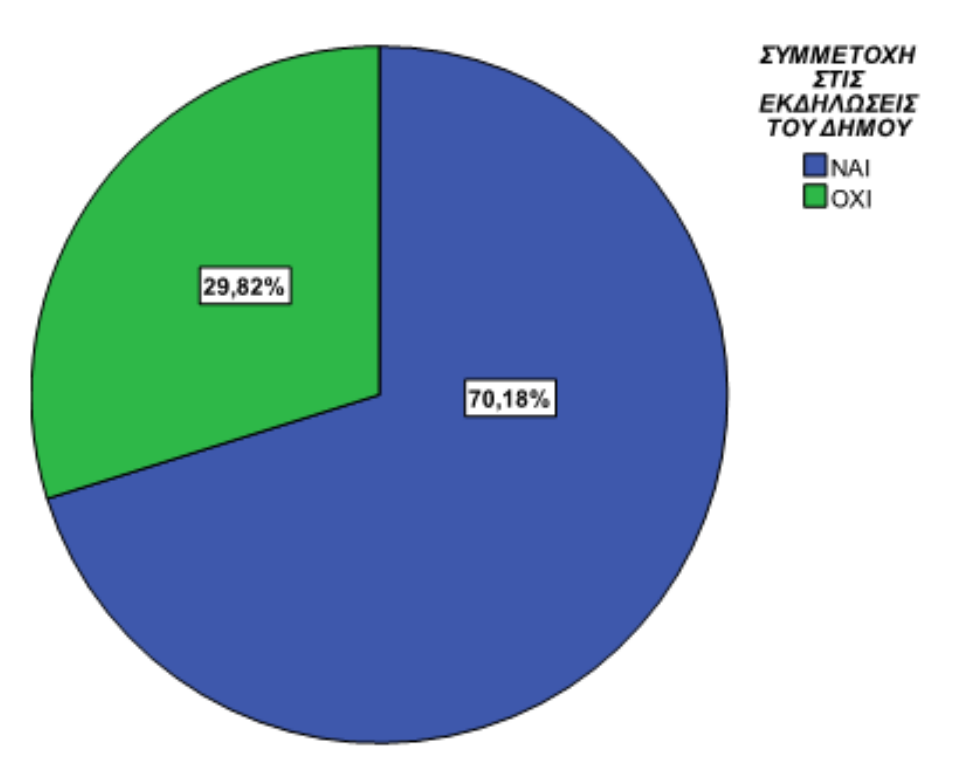
Γράφημα 13: Γνωρίζετε τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού του δήμου;

Στην ερώτηση αν οι επισκέπτες έχουν γνώση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού που μπορεί να συναντήσει κανείς στο δήμο το 54,39% δήλωσαν πως γνωρίζουν, ενώ όχι απάντησε 45,61% των ερωτηθέντων.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	40	70,2	70,2	70,2
	ΟΧΙ	17	29,8	29,8	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 14: Συμμετοχή στις εκδηλώσεις του δήμου

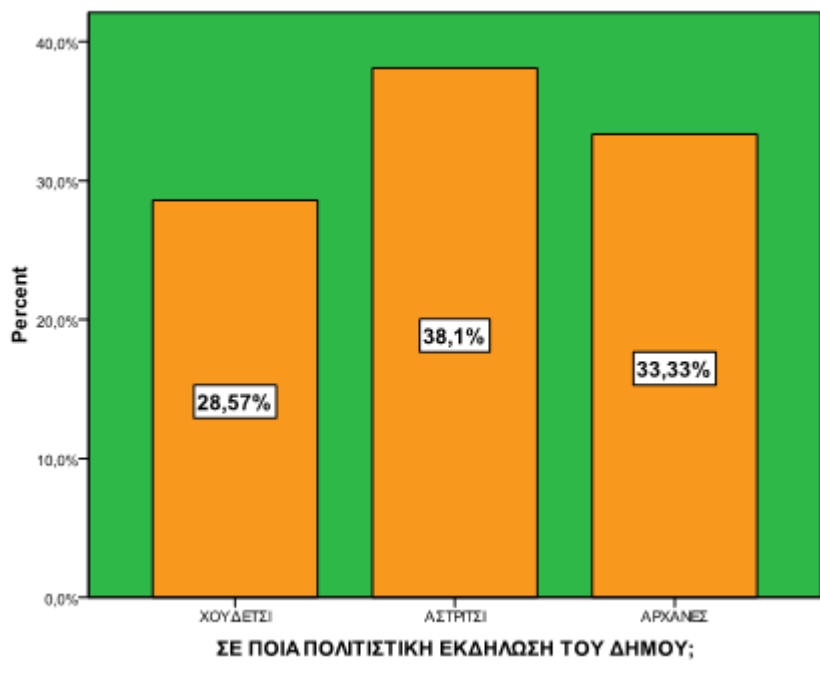
Γράφημα 14: Συμμετοχή στις εκδηλώσεις του δήμου

Συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων που αγγίζει το 70,18% απάντησε πως έχει συμμετάσχει σε κάποια από τις εκδηλώσεις του δήμου ενώ μόνο ένα ποσοστό της τάξεως του 29,82% υποστήριξε πως δεν έχει παραβρεθεί ακόμα σε κάποια εκδήλωση που λαμβάνει χώρα στο δήμο.

ΣΕ ΠΟΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΧΟΥΔΕΤΣΙ	12	21,1	28,6	28,6
	ΑΣΤΡΙΤΣΙ	16	28,1	38,1	66,7
	ΑΡΧΑΝΕΣ	14	24,6	33,3	100,0
	Total	42	73,7	100,0	
Missing	System	15	26,3		
Total		57	100,0		

Πίνακας 15: Σε ποια πολιτιστική εκδήλωση του δήμου

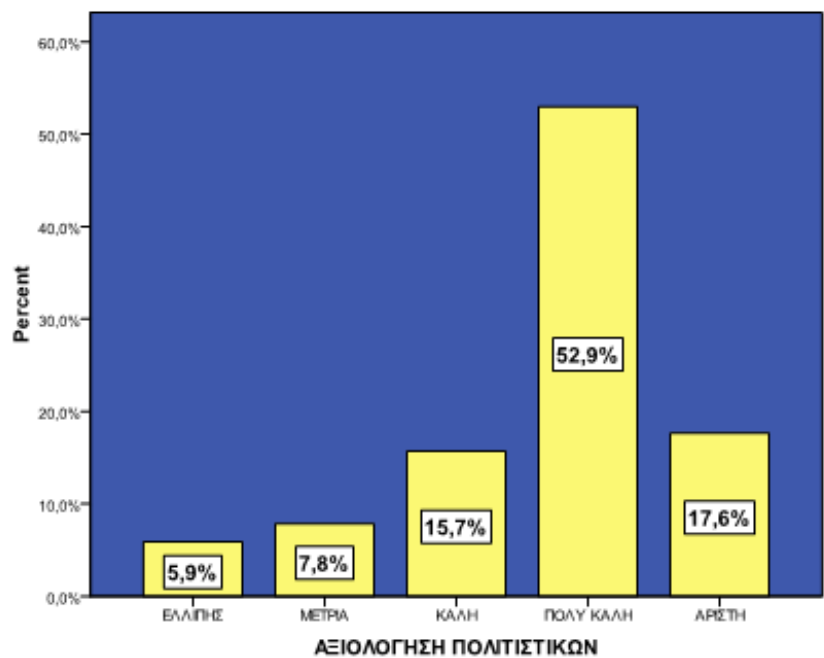
Γράφημα 15: Σε ποια πολιτιστική εκδήλωση του δήμου;

Μεγαλύτερη προτίμηση φάνηκε πως έχει το Αστρίτσι με 16 άτομα να το επιλέγουν, ενώ τις Αρχάνες επέλεξαν 14 ερωτηθέντες. Τη μικρότερη συμμετοχή ανάμεσα σ' αυτές τις εκδηλώσεις φαίνεται πως είχε το πολιτιστικό φεστιβάλ στο Χουδέτσι καθώς το προτίμησαν 12 άτομα από το δείγμα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΕΛΛΙΠΗΣ	3	5,3	5,9	5,9
	ΜΕΤΡΙΑ	4	7,0	7,8	13,7
	ΚΑΛΗ	8	14,0	15,7	29,4
	ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ	27	47,4	52,9	82,4
	ΑΡΙΣΤΗ	9	15,8	17,6	100,0
	Total		51	89,5	100,0
Missing	System	6	10,5		
Total		57	100,0		

Πίνακας 16: Αξιολόγηση πολιτιστικών εκδηλώσεων

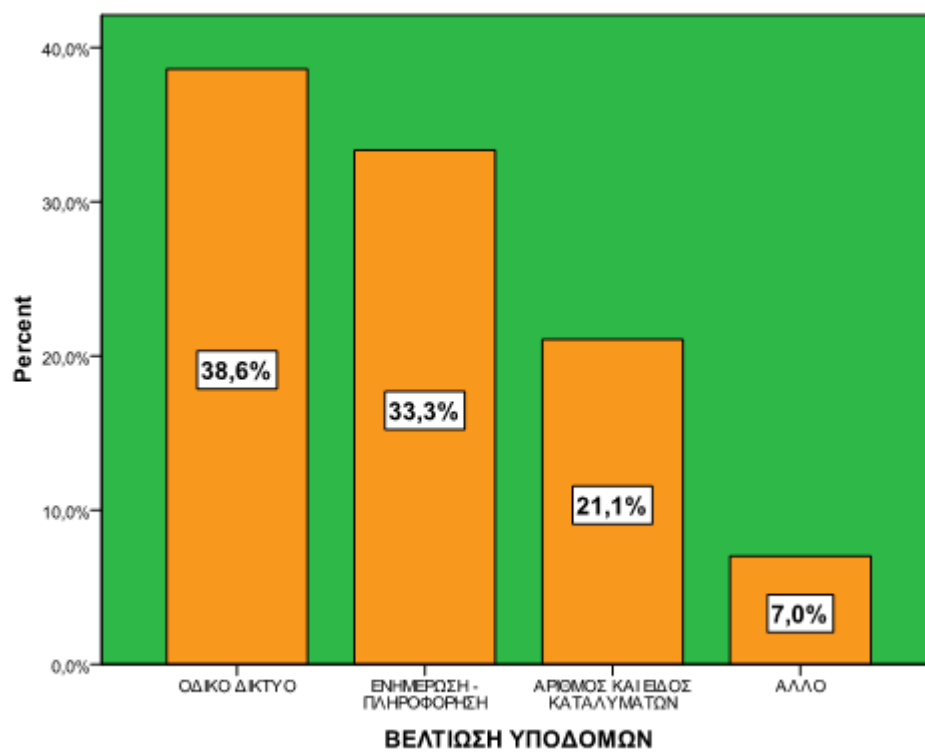
Γράφημα 16: Αξιολόγηση πολιτιστικών εκδηλώσεων

Θετικά αξιολογεί το δείγμα τις πολιτιστικές εκδηλώσεις του δήμου καθώς 52,9% των ερωτηθέντων την έκριναν ως πολύ καλή, 17,6% ως άριστη, 15,7% την χαρακτήρισαν καλή ενώ με μικρότερα ποσοστά που αγγίζουν το 7,7% και 5,9% την αξιολόγησαν μέτρια και ελλιπή αντίστοιχα.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	22	38,6	38,6	38,6
	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	19	33,3	33,3	71,9
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ	12	21,1	21,1	93,0
	ΆΛΛΟ	4	7,0	7,0	100,0
	Total	57	100,0	100,0	

Πίνακας 17:Βελτίωση υποδομών

Γράφημα 17:Βελτίωση υποδομών

Τέλος, όταν ζητήθηκε από τους επισκέπτες του δήμου να τονίσουν τι χρίζει βελτίωσης 22 απ' αυτούς δήλωσαν πως το οδικό δίκτυο κρίνεται ως μη ικανοποιητικό, 19 ερωτηθέντες θεώρησαν την ενημέρωση ως ελλιπή ενώ 12 άτομα βρήκαν ανεπαρκή τον αριθμό των καταλυμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Με αυτά και πολλά άλλα, ο Δήμος Αρχανών Αστερουσίων συγκαταλέγεται πλέον στις περιοχές με πολύ μεγάλη επισκεψιμότητα από ντόπιους και ξένους. Ο τόπος αυτός, μπορεί να μην διαθέτει υπερπολυτελή ξενοδοχεία και υπηρεσίες που συνήθως συνοδεύουν τις υποδομές μαζικού τουρισμού, έχει όμως διαμορφώσει το δικό του τουριστικό προϊόν, γεγονός που τον έχει τοποθετήσει στις πρώτες θέσεις προτίμησης πολλών ομάδων ειδικών ενδιαφερόντων. Φυσιολάτρες, πεζοπόροι, λάτρεις των σπορ του βουνού, περιηγητές θρησκευτικών και πολιτιστικών μνημείων, οικογένειες, ομάδες νέων και μαθητών ξέρουν ότι εδώ θα βρουν μια φύση ανόθευτη, έναν πολιτισμικό πλούτο ανεξάντλητο και φιλοξενία γνήσια, όπως εκφράζεται μέσα από τη δεκτικότητα των ανθρώπων, τη γαστρονομική τους κουλτούρα, τα ήθη, τα έθιμα, τις γιορτές τους.

Είναι αλήθεια ότι δύσκολα φαντάζεται κανείς πως μια περιοχή που βρίσκεται τόσο κοντά στο αστικό κέντρο του Ηρακλείου έχει τόσες πολλές διεξόδους και για τόσο ειδικά ενδιαφέροντα.

Θα φανταζόσασταν για παράδειγμα ότι στο Δήμο Αρχανών Αστερουσίων υπάρχουν, αναλογικά, τα περισσότερα **φαράγγια** σε όλη την Κρήτη; Και όμως...

Πάνω από 14 είναι τα φαράγγια του Δήμου που απευθύνονται τόσο στους εξειδικευμένους λάτρεις του canyoning, όσο και σε αυτούς που αναζητούν ευχάριστες διεξόδους αναψυχής στην παρθένα φύση και σε μαγευτικά τοπία.

Το Κνωσσινό, το Αστρακιανό, το Κουναβιανό και το φαράγγι της Σπηλιώτισσας, το φαράγγι του Μαριδακίου και το ρέμα του Αγίου Νικήτα είναι φαράγγια με εντυπωσιακή βλάστηση και, κατά κανόνα, καλά διαμορφωμένα μονοπάτια και σήμανση κατάλληλη για την εύκολη διάσχισή τους από κάθε ενδιαφερόμενο ανεξαρτήτου ηλικίας.

Τα φαράγγια του Αμιά, του Αγίου Νικήτα, το Εθιανό, του Τσούτσουρα, του Μαριδακίου, το Κακοπέρατο, το Μεσοσφήνι, είναι βαθιές χαρακίες στα απόκρημνα βουνά των Αστερουσίων που ξεκινάνε συνήθως από ψηλά για να καταλήξουν στις νότιες ακτές. Τα φαράγγια αυτά είναι από τα ωραιότερα της Κρήτης, με εντυπωσιακούς καταρράκτες και καταβάσεις που κόβουν την ανάσα, που προσελκύνουν λάτρεις του canyoning από όλο τον κόσμο. Δεν είναι τυχαίο ότι το 2006 και το 2007, στα πλαίσια της παγκόσμιας και αντίστοιχα παγκρήτιας συνάντησης canyoningers που πραγματοποιήθηκε στα νότια Αστερούσια, τα φαράγγια αυτά ήταν από τα πλέον επισκέψιμα.

Οι λάτρεις της περιπέτειας, θα βρουν εδώ ιδανικό πεδίο και για πλήθος άλλες υπαίθριες δραστηριότητες τύπου extreme sports. Η **αναρρίχηση** είναι μία από αυτές. Οργανωμένες πίστες

υπάρχουν στα δυτικά πρηνή του Γιούχτα, στους Θόλους, μια λοφώδη περιοχή του Αλαγνίου, και στις τρεις Εκκλησιές των Αστερουσίων. Το **ποδήλατο βουνού** με τη σειρά του, τα τελευταία χρόνια κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος. Οι ασκημένοι στο σπορ προτιμούν την περιοχή αυτή λόγω του πλήθους διαδρομών που διαθέτει, οι οποίες, μπορεί να μην είναι οργανωμένες, όμως εύκολα μπορούν να ανακαλύψουν εξερευνώντας τους ανεξάντλητους μικρούς χωματόδρομους και τα καλά στρωμένα μονοπάτια της περιοχής. Οι τοποθεσίες που συνήθως ποδηλατούν είναι μαγευτικές: άλλοτε κατάφυτες, με νερά και καταρράκτες, και άλλοτε σκληρές και άγονες αλλά ασύγκριτα γοητευτικές και αρωματισμένες από μεγάλη ποικιλία άγριων βοτάνων. Οι πεδινές και λοφώδεις εκτάσεις του Δήμου είναι ιδανικές και για τους λιγότερο έμπειρους ποδηλάτες όλων των ηλικιών, που μπορούν να συνδυάσουν την άσκηση με την περιήγηση στα φιλόξενα χωριά.

Αντίστοιχης ποικιλίας και ενδιαφέροντος είναι τα **πεζοπορικά και ορειβατικά μονοπάτια** του δήμου. Το πιο γνωστό, το Ευρωπαϊκό Μονοπάτι E4 περνάει από τις Άνω και τις Κάτω Αρχάνες, τη Μυρτιά και τους Αστρακούς. Στο Γιούχτα, υπάρχουν πέντε (5) τουλάχιστον σηματοδοτημένα μονοπάτια που συνδέουν τους φυσικούς με τους αρχαιολογικούς και ανθρωπογενείς πόρους της περιοχής.

Πανέμορφες και κατάφυτες πεζοπορικές διαδρομές υπάρχουν και μέσα στα φαράγγια της μεσόγειας ζώνης του δήμου, που αποτελούν τμήματα των κλάδων του Κατσαμπαδιανού και του Καρτερού ποταμού που διαρρέοντας έχουν χαράξει τα περίφημα φαράγγια της ευρύτερης περιοχής: Κνωσσανό, Αστρακιανό, Κουναβιανό.

Στα Αστερούσια, που είναι το μεγαλύτερο σε έκταση ορεινό τμήμα του δήμου, τα μονοπάτια είναι ακόμα περισσότερα και συνδέουν τους ορεινούς οικισμούς με τα παράλια, περνώντας μέσα από ρέματα ή κινούμενα παράλληλα με την ακτογραμμή. Από τους παραλιακούς οικισμούς των Αστερουσίων, πεζοπορώντας κανείς, μπορεί ακόμα να επισκεφτεί τα δύσβατα φαράγγια του Αμπα, του Μαριδακίου και άλλα, ξεκινώντας από την έξοδό τους στη θάλασσα και φτάνοντας μέχρι το σημείο που είναι προσβάσιμα.

Πέραν όμως από τα μνημεία και δράσεις πολιτισμού, πέραν από τις περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και βιοποικιλότητας, ο Δήμος Αρχανών Αστερουσίων έχει ένα μοναδικό πλεονέκτημα. Έχει καταφέρει να προσαρμοστεί στη σύγχρονη εποχή διατηρώντας ωστόσο ζωντανή την ατμόσφαιρα της παράδοσης και το χαρακτήρα της ανόθευτης ενδοχώρας. Ο αγροτικός προσανατολισμός της οικονομίας και κοινωνικής οργάνωσης, είναι και η δικλείδα για τη

διατήρηση ενός γνήσια αγροτικού τοπίου, σπαρμένου από παραδοσιακά και ζωντανά χωριά, απέραντους ελαιώνες, αμπελώνες και βοσκοτόπια. Ιδανικός προορισμός για όποιον επιλέξει να αποδράσει από την καθημερινότητα ή να ταξιδέψει και να γνωρίσει αυθεντικές πτυχές της κρητικής φύσης και ζωής.

Στα 59 συνολικά χωριά του δήμου που ξεφυτρώνουν παντού πίσω από τους λόφους, στους πρόποδες των βουνών, στις μεγάλες πεδιάδες, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει τη ζωή στην ενδοχώρα της Κρήτης. Να περιηγηθεί στα λουλουδιασμένα και ασβεστωμένα σοκάκια που απαντούν σε μια παλιά παράδοση που θέλει τις νοικοκυρές να κρατούν τα σπίτια και τις αυλές τους ζωντανές κυνέλες καθημερινής συνεύρεσης των ανθρώπων. Να απολαύσει τον καφέ του στο πλήθος καφενείων που ακόμα λειτουργούν στις πλατείες σε όλα σχεδόν τα χωριά, και, ακόμα, να γευτεί παραδοσιακές κρητικές και ντόπιες συνταγές στα εξαιρετικής ποιότητας ταβερνάκια που έχουν ανοίξει τα τελευταία χρόνια στα πλαίσια μιας προσπάθειας ανάπτυξης του λεγόμενου εναλλακτικού τουρισμού ή αγροτουρισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

▪ *Βιβλία*

- Κιλίπρης Φ., 2009, Αειφόρος τουριστική ανάπτυξη : Εμπειρικές προσεγγίσεις, Εκδόσεις Δίσιγμα, Θεσσαλονίκη
- Ανδριώτης Κ., 2003, Τουριστική ανάπτυξη και σχεδιασμός, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα
- Κοκκώσης Χ., 2001, Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- Βαρβαρέσος Στ., 1999, Τουριστική ανάπτυξη και διοικητική αποκέντρωση, Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα
- Ηγουμενάκης Ν, 1999, Τουριστικό Μάρκετινγκ, Εκδόσεις INTERBOOKS, Αθήνα
- Χρήστου Ε., 1999, Έρευνα τουριστικής αγοράς, Εκδόσεις INTERBOOKS, Αθήνα
- Λύτρας Π., 1992, Τουριστική ανάπτυξη : Θεωρία και πράξη, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα

▪ *Διαδίκτυο*

- www.dimos-archanon-asterousion.gr
- www.dimos-nikoskazantzakis.gr
- www.archanes.gr
- www.kazantzakis-museum.gr
- <http://winesurveyor.weebly.com/>
- www.winesofcrete.gr
- <http://labyrinthmusic.gr/>
- www.katalagarisuites.com
- www.exporecrete.com